

AUTORITEIT
PERSOONSGEGEVENS

Korpschef

Verwerking van politiegegevens door de inzet van mobiele camera auto's in gemeente Rotterdam

Openbare versie | december 2022

Met correctie bronvermelding in voetnoot 99 en namen medewerkers geanonimiseerd.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Cameratoezicht in het publieke domein	5
3.	Feitelijke bevindingen	8
3.1	Aanleiding voor de inzet van MCA's	8
3.2	Inzet MCA's door politie	9
3.3	Het verzamelen van camerabeelden	13
3.4	Het ontvangen, uitkijken en doorzenden van camerabeelden	18
3.5	Het bewaren en vernietigen van camerabeelden	20
3.6	Het uitvoeren van een gegevensbeschermingseffectbeoordeling	21
4.	Beoordeling	24
4.1	Toepasselijkheid Wet politiegegevens en bevoegdheid Autoriteit Persoonsgegevens	24
4.2	Verwerking van politiegegevens	25
4.3	Verwerkingsverantwoordelijke	27
4.4	Rechtmatigheid van de verwerking van politiegegevens	27
4.5	Het uitvoeren van een gegevensbeschermingseffectbeoordeling	30
4.6	Duur en omvang van verwerkingen	33
5.	Eindconclusie	34

1. Inleiding

In het voorjaar van 2020 kreeg Nederland te maken met de COVID-19 pandemie. Het kabinet kondigde maatregelen aan om de verspreiding van het virus tegen te gaan. Deze maatregelen werden op lokaal niveau vastgelegd in noodverordeningen. Ook in de gemeente Rotterdam werd een noodverordening met coronamaatregelen van kracht (hierna: “noodverordening”).¹ Onder deze maatregelen vielen onder andere het samenscholingsverbod en de verplichting om 1,5 meter afstand te houden. Om naleving van de coronamaatregelen te monitoren en handhaven zijn in de gemeente Rotterdam vanaf 10 april 2020 twee auto's ingezet met op het dak een camera gemonteerd, ook wel mobiele camera auto's (hierna: “MCA's”) genoemd.²

Naar aanleiding van berichten in de media heeft de Autoriteit Persoonsgegevens (hierna: “AP”) contact opgenomen met de gemeente Rotterdam. Er bleken inderdaad MCA's ingezet te zijn, maar deze inzet was na een week weer gestaakt.³ Later bleek dat de inzet op verzoek van de politie was gestaakt. Deze bleek niet formeel betrokken te zijn geweest bij het besluit om de MCA's in te zetten. Op het moment dat de AP signalen ontving dat de MCA's vanaf 26 april 2020 weer rondreden en waren ingezet op grond van de Politiewet, heeft de AP besloten om een onderzoek te starten naar de verwerking van met de MCA's gemaakte camerabeelden door de politie. Het onderzoek richt zich op de korpschef omdat deze bij wet is aangewezen als verwerkingsverantwoordelijke voor het verwerken van politiegegevens bij de politie.

De AP heeft onderzocht of met de inzet van twee MCA's ter handhaving van de openbare orde in de gemeente Rotterdam in de periode tussen 26 april 2020 en 1 juni 2020, de korpschef politiegegevens heeft verwerkt in strijd met het beginsel van rechtmatigheid en noodzakelijkheid als bedoeld in artikel 3, eerste en tweede lid, Wpg. Daarnaast heeft de AP onderzocht of de korpschef in strijd heeft gehandeld met de verplichting tot het uitvoeren van een gegevensbeschermingseffectbeoordeling (hierna: “GEB”) als bedoeld in artikel 4c Wpg.

In dit kader hebben toezichthouders van de AP aan zowel de gemeente Rotterdam als de politie een schriftelijk verzoek om informatie gestuurd en naderhand stukken gevorderd, aangezien beiden betrokken zijn geweest bij de inzet van MCA's vanaf 26 april 2020.⁴ Daarnaast zijn toezichthouders van de AP op 2 juni 2020 ter plaatse geweest bij de uitkijkruinte voor cameratoezicht op locatie Kleinpolderplein te Rotterdam. Hier hebben toezichthouders van de AP inzage in de beschikbare camerabeelden gevorderd die met de MCA's zijn gemaakt en hiervan een kopie meegenomen. Ter plaatse is mondeling aangegeven door

¹ Gemeentebld 2020, 85971. Officieel afgekondigd op 30 maart 2020: <https://www.rijnmondveilig.nl/lichamelijke-noodsituatie/noodverordening-covid-19-30-maart-2020/>

² Hierover is ook op 10 april 2020 berichtgeving in de media verschenen. Zie enkele voorbeelden:

<https://tweakers.net/nieuws/165772/rotterdam-zet-auto-met-360-gradencamera-in-tegen-overtredingen-coronamaatregelen.html>,

<https://www.telegraaf.nl/nieuws/44352677/camerawagens-gaan-corona-overtreders-fotograferen>,

<https://www.rijnmond.nl/nieuws/194270/Twee-camera-auto-s-letten-op-of-Rotterdamers-coronamaatregelen-naleven>,

<https://www.ad.nl/rotterdam/rotterdam-zet-camera-auto-s-in-om-corona-overtredingen-tegen-te-gaan-a72c18ab/?referrer=https://www.google.nl/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwiOhJWK4qvpAhUEy6QKHauWBZkQFjAAegQIAhAB&url=https%3A%2F%2Fwww.ad.nl%2Frotterdam%2Frotterdam-zet-camera-auto-s-in-om-corona-overtredingen-tegen-te-gaan-a72c18ab%2F&usg=AOvVaw1Uqi2HqY-e7255Ep6xW9Oo>

³ Zie bijvoorbeeld: <https://www.nrc.nl/nieuws/2020/05/12/rotterdamse-camera-autos-tegen-corona-van-weg-gehaald-na-kritiek-privacy-autoriteit-a3999453>

⁴ Dossierstuk 22, antwoorden gemeente Rotterdam op inlichtingenverzoek, ontvangen op 29 mei 2020. Dossierstuk 42, antwoorden politie op inlichtingenverzoek, ontvangen op 22 januari 2021.

een medewerker van de politie dat uit eigen beweging is besloten om de camerabeelden vanaf 19 april 2020 te bewaren voor het onderzoek van de AP.⁵ Bij het uitkijken van de camerabeelden hebben toezichthouders van de AP geconstateerd dat er op 20 mei, 29 mei en 31 mei 2020 daadwerkelijk camerabeelden met de MCA's zijn gemaakt en bewaard.⁶

De inzet van twee MCA's werd aangemerkt als een pilot, waarbij een evaluatie zou plaatsvinden na de periode van inzet.⁷ Deze evaluatie is opgesteld door de gemeente Rotterdam en de politie en op 20 juli 2020 gepubliceerd op de website van de gemeenteraad Rotterdam.⁸ De evaluatie is door toezichthouders van de AP geanalyseerd ten behoeve van het onderzoek.

Uit het onderzoek van de AP is gebleken dat de korpschef – als de bij wet aangewezen verwerkingsverantwoordelijke – tussen 26 april en 1 juni 2020 politiegegevens heeft verwerkt in strijd met het beginsel van rechtmatigheid en noodzakelijkheid als bedoeld in artikel 3, eerste en tweede lid, Wpg. Daarnaast is uit het onderzoek gebleken dat de korpschef verplicht was om een GEB uit te voeren voorafgaand aan het verwerken van camerabeelden met de MCA's en dit heeft nagelaten, waarmee de korpschef in strijd met artikel 4c Wpg heeft gehandeld.

⁵ Dossierstuk 59, 20200604-EXT-VVA Inzage vorderen camerabeelden politie Rotterdam ondertekend, opgesteld 4 juni 2020. De politie heeft mondeling aangegeven dat zij de camerabeelden vanaf 19 mei 2020 heeft bewaard en niet verwijderd ten behoeve van het onderzoek van de AP.

⁶ Dossierstuk 59, 20210318-INT-VVA Uitkijken beelden ondertekend, opgesteld 18 maart 2021.

⁷ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, bijlage Inzetkader MCA's Def (p. 4) en Evaluatie MCA's (p. 3). De evaluatie ziet op de gehele periode van inzet van MCA's, met inbegrip van de periode van 10 tot 17 april 2020.

⁸ https://rotterdam.raadsinformatie.nl/document/9016965/1/s20bb009746_1_34913_tds

2. Cameratoezicht in het publieke domein

Dit onderzoeksrapport gaat over het gebruik van camera's door de overheid in het publieke domein ter handhaving van de openbare orde en meer precies over de verwerking van camerabeelden die met dergelijke camera's worden gemaakt. In dit hoofdstuk worden kort de twee verschillende regelingen beschreven op grond waarvan cameratoezicht in het publieke domein met het oog op handhaving van de openbare orde kan worden toegepast. Dit zijn artikel 151c Gemeentewet en artikel 3 Politiewet. Voor een goed begrip van dit onderzoeksrapport wordt in dit hoofdstuk voorts kort uitgelegd wat het driehoeksoverleg is en dat gemeenten naast de politie ook handhavers, veelal met de status van buitengewoon opsporingsambtenaar, inzetten om toezicht te houden op de openbare ruimte.

Binnen de gemeente Rotterdam wordt op grond van beide regelingen cameratoezicht ingezet. Het onderzoek van de AP heeft betrekking op de inzet van twee MCA's op grond van artikel 3 Politiewet. Dit zal in hoofdstuk 3 met de feitelijke bevindingen verder worden beschreven.

Wanneer in een bepaald gebied sprake is van onveilige situaties of regelmatige wanordelijkheden en dit noodzakelijk is ter handhaving van de openbare orde, kan de burgemeester (daartoe gemachtigd door de gemeenteraad) besluiten in een bepaald gebied en voor een bepaalde tijd camera's te plaatsen ten behoeve van het toezicht op een openbare plaats.⁹ Dit is geregeld in artikel 151c Gemeentewet. Hierbij hoeft niet steeds daadwerkelijk sprake te zijn van een verstoring van de openbare orde of van een concrete dreiging daarvan.¹⁰ Op grond van deze regeling kunnen zowel vaste als flexibele camera's worden geplaatst.¹¹

Naast de regeling van artikel 151c Gemeentewet bestaat ook de mogelijkheid om camera's ter handhaving van de openbare orde in te zetten op basis van artikel 3 Politiewet, indien daarvoor een concrete aanleiding bestaat. Het kan hierbij gaan om onvoorziene ordeverstoringen of (de vrees voor) ordeverstoringen van tijdelijke aard, bijvoorbeeld bij een risicowedstrijd in het betaalde voetbal of bij evenementen of demonstraties. Anders dan op grond van artikel 151c Gemeentewet, dient het gebruik van camera's op grond van artikel 3 Politiewet niet stelselmatig plaats te vinden en slechts een beperkte inbreuk op de persoonlijke levenssfeer op te leveren.¹² In de praktijk betekent dit dat voor de inzet van camera's op grond van artikel 3 Politiewet een concrete aanleiding moet bestaan en dat het cameratoezicht hierbij slechts kortstondig mag worden toegepast. Hierbij moet bijvoorbeeld worden gedacht aan incidenteel cameratoezicht bij (dreigende) rellen of grootschalige ordeverstoringen.¹³

Ongeacht of het cameratoezicht plaatsvindt op grond van artikel 151c Gemeentewet of op grond van artikel 3 Politiewet, worden de camerabeelden aangemerkt als politiegegevens en vallen zij onder het regime van

⁹ Kamerstukken II 2003/04, 29 440, nr. 3, p. 4. Zie ook Beleidskader Cameratoezicht gemeente Rotterdam, Gemeenteblad 2020, 254, p. 2.

¹⁰ Kamerstukken II 2012/13, 33 582, nr. 3, p. 4.

¹¹ Kamerstukken II 2012/13, 33 582, nr. 3, p. 1.

¹² Aangezien artikel 3 Politiewet geen expliciete bevoegdheid bevat kan dit artikel alleen als basis dienen voor de inzet van bevoegdheden die minimale impact hebben op de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene. Daarom kan dit artikel alleen een grondslag bieden voor kortstondig en incidenteel cameratoezicht. Zie ook Beleidskader Cameratoezicht gemeente Rotterdam, Gemeenteblad 2020, 254, p. 6. Zie voorts ECLI:NL:HR:1995:ZD0328 (Zwolsman-arrest), HR 19 december 1995, overweging 6.4.5.

¹³ Kamerstukken II 2012/13, 33 582, nr. 3, p. 13. Kamerstukken II 2003/04, 29 440, nr. 3, p. 7.

de Wet politiegegevens.¹⁴ Voor de verwerking van deze politiegegevens is de korpschef bij wet als verwerkingsverantwoordelijke aangewezen.¹⁵

Binnen een gemeente is de burgemeester belast met de handhaving van de openbare orde.¹⁶ Voor de feitelijke uitvoering van die taak bedient hij zich van de politie.¹⁷ Dit sluit aan bij de wettelijke taakomschrijving van de politie zoals neergelegd in artikel 3 Politiewet. Dit artikel bepaalt dat de politie onder andere tot taak heeft te zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde. Hieronder valt zowel handhaving van de openbare orde als strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde.¹⁸

De burgemeester en officier van justitie overleggen regelmatig tezamen met de politiechef van de regionale eenheid over de taakuitvoering van de politie en maken afspraken over onder andere de inzet van de politie ten behoeve van de handhaving van de openbare orde. Dit heet het driehoeksoverleg.¹⁹ Het bevoegd gezag over de politie, wanneer deze optreedt ter handhaving van de openbare orde, is de burgemeester.²⁰

Gemeenten zetten ook zogenaamde 'handhavers' in die toezicht houden op de openbare ruimte, de leefbaarheid en de veiligheid in de stad. Ook de gemeente Rotterdam doet dit.²¹ Veel handhavers, maar niet allen, hebben de status van buitengewoon opsporingsambtenaar (hierna: "boa"). Dit betekent dat ze voor bepaalde strafbare feiten ook opsporingsbevoegdheid hebben.²² De handhavers spreken burgers aan op hun gedrag en kunnen zo nodig boetes uitschrijven.²³

De handhavers van de gemeente Rotterdam zijn in dienst bij de gemeente en vallen onder de afdeling Handhaving en Toezicht. De afdeling Handhaving en Toezicht valt onder de dienst Stadsbeheer.²⁴ Stadsbeheer heeft een centrale meldkamer (hierna: "meldkamer Handhaving") waar onder andere meldingen van burgers en (portofoon)meldingen van handhavers binnenkomen. De meldkamer Handhaving bevindt zich op de locatie Kleinpolderplein.²⁵ Op deze locatie bevindt zich tevens het uitkijkcentrum cameratoezicht.²⁶ In dit uitkijkcentrum worden onder andere, onder regie van de politie,

¹⁴ Artikel 151c, negende lid, Gemeentewet bepaalt dat de camerabeelden gemaakt op basis van de regeling van artikel 151c Gemeentewet worden aangemerkt als politiegegevens en vallen onder het regime van de Wpg. Artikel 1, aanhef en onder a, Wpg bepaalt dat persoonsgegevens die worden verwerkt in het kader van de uitvoering van de politietaken, bedoeld in de artikelen 3 en 4 van de Politiewet, als politiegegevens worden aangemerkt.

¹⁵ Artikel 1, aanhef en onder f, onderdeel 1, Wpg.

¹⁶ Artikel 172, eerste lid, Gemeentewet.

¹⁷ Artikel 172, tweede lid, Gemeentewet.

¹⁸ T&C Politiewet, art. 3 Politiewet, aant. 1.

¹⁹ Artikel 13 Politiewet.

²⁰ Artikel 11 Politiewet.

²¹ Aanwijzingsbesluit toezichthouders Rotterdam 2019, Gemeenteblad 2019, 171773. Zie: <https://www.rotterdam.nl/wonen-leven/handhaving/>

²² Artikel 142 Wetboek van Strafvordering, Besluit buitengewoon opsporingsambtenaar gemeente Rotterdam 2020, domein I, Openbare Ruimte (Stcrt. 2020, 13134) en Besluit buitengewoon opsporingsambtenaar gemeente Rotterdam 2020, domein II, Milieu, welzijn en infrastructuur (Stcrt. 2020, 37095).

²³ Zie voor een overzicht van alle taken en bevoegdheden van de Rotterdamse handhavers: <https://www.rotterdam.nl/wonen-leven/handhaving/>

²⁴ <https://www.rotterdam.nl/bestuur-organisatie/stadsbeheer/>

²⁵ <https://www.rijnmond.nl/nieuws/108550/Nieuwe-meldkamer-voor-Stadsbeheer-Rotterdam>

²⁶ Beleidskader Cameratoezicht gemeente Rotterdam, Gemeenteblad 2020, 254, p. 6.

camerabeelden uitgekeken die voortkomen uit het gemeentelijk cameratoezicht op grond van artikel 151c Gemeentewet.²⁷

²⁷ <https://www.oozo.nl/nieuws/rotterdam/overschie/kleinpolder/104651/overdracht-cameratoezicht-naar-gemeente-rotterdam>

3. Feitelijke bevindingen

In dit hoofdstuk worden de relevante feiten en omstandigheden beschreven op basis van de door de toezichthouders van de AP verkregen informatie.

3.1 Aanleiding voor de inzet van MCA's

In mei 2020 zou in Rotterdam het Eurovisie Songfestival hebben plaatsgevonden. In het kader van de voorbereidingen van de veiligheidsmaatregelen rond dit evenement, is de wens ontstaan om MCA's in te zetten, zo heeft de gemeente Rotterdam verklaard.²⁸ Vervolgens heeft de afdeling Toezicht en Handhaving van Stadsbeheer van de gemeente Rotterdam voor de periode 1 april tot 1 juni 2020 de huur van twee MCA's gerealiseerd.²⁹ Daags na het tekenen van de huurofferte, werd het Eurovisie Songfestival vanwege de coronapandemie geannuleerd.³⁰

Vervolgens is het plan opgevat om de twee gehuurde MCA's in te zetten in het kader van de handhaving van de coronamaatregelen. Bij memo van 1 april 2020 is de burgemeester van de gemeente Rotterdam door de Directie Veiligheid van de gemeente Rotterdam schriftelijk op de hoogte gesteld van het voornemen van de inzet van de MCA's.³¹ In de desbetreffende memo is aangegeven dat de coronamaatregelen om veel inzet van handhavers en politie zou gaan vragen terwijl de capaciteit schaars was. De MCA's zouden deze partijen kunnen ondersteunen bij het uitvoeren van hun taken.³² In de memo is voorts aangegeven dat de bevoegdheid om mobiel cameratoezicht in te zetten ter handhaving van de openbare orde bij een (dreigende) verstoring van de openbare orde voortvloeit uit artikel 3 Politiewet en dat de MCA's op deze grondslag en voor dit doel tijdelijk ingezet zouden worden zolang de noodverordening van toepassing was.³³

Vanaf 10 april 2020 zijn de twee MCA's daadwerkelijk ingezet.³⁴ Op verzoek van de politie zijn de MCA's op 17 april 2020 in afwachting van de vaststelling van een inzetkader stilgezet.³⁵ De politie heeft schriftelijk verklaard dat zij niet betrokken is geweest bij de besluitvorming over de huur van de twee MCA's.³⁶ Voorts

²⁸ Dossierstuk 22, antwoorden inlichtingenverzoek gemeente Rotterdam, ontvangen 29 mei 2020, vraag 5. Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, bijlage Evaluatie MCA's (p. 3).

²⁹ Dossierstuk 22, antwoorden inlichtingenverzoek gemeente Rotterdam, ontvangen 29 mei 2020, vraag 4 en Bijlage 1 (verhuurofferte).

³⁰ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, bijlage Bijlage wethoudersbrief Tijdslijn inzet MCA (002). Zie ook: <https://songfestival.nl/nieuws/eurovisie-songfestival-2020-gaat-niet-door>

³¹ Dossierstuk 22, antwoorden inlichtingenverzoek gemeente Rotterdam, ontvangen 29 mei 2020, Bijlage 3a (memo van Directie Veiligheid aan burgemeester). De burgemeester en wethouders worden ondersteund door een ambtelijke organisatie waarvan de Directie Veiligheid onderdeel uitmaakt.

³² Dossierstuk 22, antwoorden inlichtingenverzoek gemeente Rotterdam, ontvangen 29 mei 2020, Bijlage 3a (memo van Directie Veiligheid aan burgemeester).

³³ Dossierstuk 22, antwoorden inlichtingenverzoek gemeente Rotterdam, ontvangen 29 mei 2020, Bijlage 3a (memo van Directie Veiligheid aan burgemeester). Gemeenteblad 2020, 85971. Officieel afgekondigd op 30 maart 2020:

<https://www.rijnmondveilig.nl/lichamelijke-noodsituatie/noodverordening-covid-19-30-maart-2020/>

³⁴ Dossierstuk 22, antwoorden inlichtingenverzoek gemeente Rotterdam, ontvangen 29 mei 2020, vraag 7 en Bijlage 4 (interne mailwisseling d.d. 10 april 2020). Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, vraag 3 en bijlage Bijlage wethoudersbrief Tijdslijn inzet MCA (002) en bijlage Evaluatie MCA's.

³⁵ Dossierstuk 22, antwoorden inlichtingenverzoek gemeente Rotterdam, ontvangen 29 mei 2020, vraag 7 en 9 en Bijlage 6 (interne mailwisseling d.d. 17 april 2020). Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, vraag 1, 3 en 4 en bijlage Evaluatie MCA's (p. 5).

³⁶ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, vraag 2.

heeft de politie schriftelijk verklaard dat er voorafgaand aan de inzet van de MCA's weliswaar afstemming is geweest tussen gemeente - en politiemedewerkers, maar dat de MCA's in de periode 10 tot en met 17 april 2020 zonder betrokkenheid van de politie zijn ingezet.³⁷ Ook de gemeente Rotterdam heeft verklaard dat er geen formeel besluit was genomen om de twee MCA's in te zetten.³⁸

3.2 Inzet MCA's door politie

In deze paragraaf wordt beschreven dat na vaststelling van een juridisch kader en praktische werkwijze voor de inzet van MCA's en het verwerken van camerabeelden (hierna: "inzetskader"), de MCA's zijn ingezet onder verantwoordelijkheid van de politie. Daarnaast worden hierna het doel en de grondslag voor de inzet van de MCA's beschreven zoals deze volgen uit het inzetskader, alsmede de duur en omvang van de inzet van de MCA's.

3.2.1 Vaststelling inzetskader

Nadat de MCA's op 17 april 2020 zijn stilgezet, is er door de politie en de gemeente Rotterdam gezamenlijk een inzetskader voor de inzet van de twee MCA's opgesteld, zo heeft de gemeente Rotterdam schriftelijk verklaard. Het inzetskader bevat een beschrijving van het doel waarvoor de MCA's werden ingezet, het juridisch kader en de praktisch werkwijze die diende te worden gevolgd. De gemeente Rotterdam en de politie hebben schriftelijk verklaard dat de driehoek Rotterdam op 24 april 2020 akkoord is gegaan met het inzetskader.³⁹

Uit een mailwisseling tussen de gemeente Rotterdam, de politie en het openbaar ministerie volgt echter dat het opgestelde inzetskader op 24 april 2020 ter goedkeuring is voorgelegd aan de leden van de driehoek Rotterdam. Uit deze mailwisseling blijkt dat er op 25 april 2020 akkoord is gegeven door de leden onder de voorwaarde dat nog enkele aanpassingen werden gedaan.⁴⁰ Verder volgt uit de mailwisseling dat het aangepaste inzetskader op 28 april 2020 is voorgelegd ter goedkeuring in het Regionaal Beleidsteam, waarvan de leden van de driehoek ook lid zijn. Uit het verslag van dit overleg volgt dat de driehoek Rotterdam akkoord is gegaan met de opgestelde werkinstructie voor de MCA's.⁴¹

3.2.2 Meervoudig doel voor inzet

Volgens het inzetskader werd met de inzet van de MCA's een meervoudig doel beoogd. De MCA's werden ingezet om een actueel beeld van de situatie ter plaatse te verkrijgen en op basis daarvan de inzet van capaciteit van boa's en politiemedewerkers te kunnen bepalen. Daarnaast zou er van de MCA's een preventieve werking uitgaan en zou de aanwezigheid van cameratoezicht een de-escalerend effect kunnen hebben:

³⁷ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, vraag 1.

³⁸ Dossierstuk 22, antwoorden inlichtingenverzoek gemeente Rotterdam, ontvangen 29 mei 2020, vraag 5 en 6.

³⁹ Dossierstuk 22, antwoorden inlichtingenverzoek gemeente Rotterdam, ontvangen 29 mei 2020, vraag 1, 11 en 14. Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, vraag 1.

⁴⁰ Naar aanleiding hiervan is in het inzetskader opgenomen dat het gaat om overtredingen van de noodverordening, dat een BOA de MCA bestuurt of meerijdt en de bewaartermijn naar 7 dagen gaat, tenzij de beelden incidenten bevatten. Dossierstuk 55, e-mail gemeente Rotterdam, ontvangen 12 februari 2021, bijlage FW Inzetskader MCA's (interne mailwisseling accordering inzetskader).

⁴¹ Dossierstuk 55, e-mail gemeente Rotterdam, ontvangen 12 februari 2021, bijlage 20200428.pdf (verslag RBT d.d. 28 april 2020) (p. 3) en bijlage FW Doorst Conceptverslag RBT 28 april 2020 (interne mailwisseling met inzetskader d.d. 29 april 2020).

“Doel voor de inzet is meervoudig, zoals

- 1) Met de camera's kan er op zogenaamde hotspots (aangewezen gebieden en locaties in de noodverordening in de gemeente Rotterdam), waarvan bekend is dat er tijdens bepaalde periodes per dag meer personen samenkomen dan is toegestaan, een actueel beeld verkregen worden van deze hotspots. Op de hotspots waar de MCA worden ingezet is geen cameratoezicht i.h.k.v. artikel 151c van de Gemeentewet.*
- 2) Afhankelijk van de situatie kan de eventuele gevaarstelling beter en actueel in beeld worden gebracht.*
- 3) Aan de hand van de beoordeling van de actuele situatie kan er worden besloten wat de beste inzet ten behoeve van de handhaving hierop moet zijn.*
- 4) De MCA zijn voor een ieder kenbaar als auto's waarmee 360 graden camerabeelden kunnen worden gemaakt waardoor er een preventieve werking van de inzet van de MCA uitgaat. De MCA's zijn aan de buitenkant voorzien van stickers met daarop 'cameratoezicht'.*
- 5) Indien er geen overtredingen van de Noodverordening worden vastgesteld kan de inzet van de ambtenaren die voor de handhaving van o.a. de Noodverordening zorgen, elders worden ingezet waar eventueel wel overtredingen plaatsvinden.*
- 6) Tevens kan de aanwezigheid van cameratoezicht leiden tot een de-escalerend element.”⁴²*

De gemeente Rotterdam heeft schriftelijk verklaard dat op basis van de camerabeelden een inschatting kon worden gemaakt of de inzet van boa's en/of politie überhaupt nodig was. Zo niet, dan zouden zij naar een plek kunnen worden gedirigeerd waar inzet wel was vereist. De gemeente Rotterdam heeft hierbij aangegeven dat de MCA's als een efficiënt hulpmiddel werden gezien om handhaving gericht in te zetten, mede door de grootte van het gebied waarop de noodverordening van toepassing was en het feit dat de MCA's snel ter plaatse konden zijn en een actueel beeld van de situatie konden geven.⁴³

Volgens het inzetkader was er geen minder ingrijpend middel aanwezig om een snel en actueel beeld te krijgen van de betreffende locatie. Uit de evaluatie volgt echter dat er geen tijd was om voorafgaand aan de inzet onderzoek te verrichten naar andere opties of andere middelen, waarmee de inbreuk op de privacy minder had kunnen zijn.⁴⁴ In de evaluatie wordt dan ook geconcludeerd dat de inzet van MCA's slechts in beperkte mate aan de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit heeft voldaan.⁴⁵

Daarnaast blijkt uit het inzetkader dat een preventief en de-escalerend effect werd beoogd met de inzet van MCA's. Volgens het inzetkader zijn geweldsincidenten bij handhaving van de regels uit de noodverordening, en met name in situaties waarbij meer dan 3 personen zich bij elkaar ophielden, mede aanleiding geweest voor inzet van de twee MCA's.⁴⁶

Verder blijkt uit de evaluatie dat de inzet van MCA's een positief neveneffect heeft gehad, namelijk het vergroten van het veiligheidsgevoel van handhavers door op basis van de juiste informatie naar een locatie te gaan en de situatie te de-escaleren door de kenbare aanwezigheid van cameratoezicht:

⁴² Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, bijlage Inzetkader MCA's Def (p. 1 -2) en bijlage Pre GEB MCA (p. 6). Dossierstuk 22, antwoorden inlichtingenverzoek gemeente Rotterdam, ontvangen 29 mei 2020, vraag 22a.

⁴³ Dossierstuk 22, antwoorden inlichtingenverzoek gemeente Rotterdam, ontvangen 29 mei 2020, vraag 1 en 15b.

⁴⁴ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, bijlage Evaluatie MCA's (p. 13).

⁴⁵ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, bijlage Evaluatie MCA's (p. 14).

⁴⁶ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, bijlage Inzetkader MCA's Def (p. 1 -2) en bijlage Evaluatie MCA's (p. 9) en bijlage DPIA Pilot MCA (p. 6 en 9). Dossierstuk 22, antwoorden inlichtingenverzoek gemeente Rotterdam, ontvangen 29 mei 2020, vraag 1.

“De MCA’s hebben blijkens zeven interviews met medewerkers van handhaving in deze lastige tijd een positieve bijdrage geleverd. Door met de juiste informatie, en daarmee een beeld van de situatie ter plaatse, naar een melding of locatie gaan draagt volgens deze handhavers bij aan een groter gevoel van veiligheid bij de boa’s. Tevens kan de aanwezigheid van een cameravoertuig met de tekst ‘cameratoezicht’ de-escalierend werken op een situatie.”⁴⁷

3.2.3 Inzet op grond van artikel 3 Politiewet

Uit het inzetkader volgt verder dat de verantwoordelijkheid voor de inzet van de twee MCA’s lag bij de politie en dat de MCA’s als flexibel cameratoezicht zijn ingezet op grond van artikel 3 Politiewet:

“De MCA’s zullen als flexibel cameratoezicht ingezet worden op grond van artikel 3 Politiewet, benoemd in de noodverordening die van kracht is in de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond. De politie is verantwoordelijk voor de inzet van de MCA, maar de inzet wordt gedaan in overleg met het bevoegd gezag.”⁴⁸

Ook de gemeente Rotterdam heeft schriftelijk verklaard dat de MCA’s als flexibel cameratoezicht zijn ingezet op grond van artikel 3 Politiewet, in die gebieden of op die locaties benoemd in de noodverordening die van kracht is in de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond.⁴⁹

Verder heeft de politie schriftelijk verklaard dat zij heeft geadviseerd om de MCA’s in te zetten op grond van artikel 151c Gemeentewet omdat cameratoezicht op grond van artikel 3 Politiewet een tijdelijk karakter kent.⁵⁰ Zoals blijkt uit het inzetkader is dit advies niet overgenomen.⁵¹

Uit de evaluatie blijkt dat de inzet van MCA’s vanwege de duur afweek van eerdere inzet van mobiel cameratoezicht op grond van artikel 3 Politiewet. De MCA’s zijn langer dan twee weken ingezet zonder tussentijdse evalueren. Op basis hiervan wordt in de evaluatie geconcludeerd dat de inzet niet binnen de juridische kaders van artikel 3 Politiewet heeft gepast en het tijdelijk karakter onvoldoende in acht is genomen.⁵²

3.2.4 Duur en omvang van de inzet

Start

Op basis van schriftelijke verklaring van de gemeente Rotterdam en de politie en de aan de AP verstrekte tijdslijn blijkt dat de twee MCA’s (na goedkeuring van het inzetkader door de leden van de driehoek) op 26 april 2020 zijn gaan rijden.⁵³

⁴⁷ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, bijlage Evaluatie MCA’s (p. 9).

⁴⁸ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, bijlage Inzetkader MCA’s Def (p. 2) en bijlage pre-GEB (p. 6-7) en bijlage DPIA Pilot MCA (p. 8). Dossierstuk 22, antwoorden inlichtingenverzoek gemeente Rotterdam, ontvangen 29 mei 2020, vraag 1, 15 en 22b.

⁴⁹ Dossierstuk 22, antwoorden inlichtingenverzoek gemeente Rotterdam, ontvangen 29 mei 2020, vraag 1, 15 en 22a.

⁵⁰ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, vraag 1.

⁵¹ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, bijlage Inzetkader MCA’s Def (p. 2).

⁵² Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, bijlage Evaluatie MCA’s (p. 8 en 12).

⁵³ Dossierstuk 22, antwoorden inlichtingenverzoek gemeente Rotterdam, ontvangen 29 mei 2020, vraag 7, 12a, 14 en bijlage 7 interne mailwisseling d.d. 26 april 2020. Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, vraag 1, 4, 7, 11, 12 en bijlage Bijlage wethoudersbrief Tijdslijn inzet MCA (002).

Uit het inzetkader volgt dat de inzet van MCA's in ieder geval zou duren zolang de noodverordening van kracht was in de gemeente Rotterdam.⁵⁴ Verder blijkt uit het inzetkader dat de twee MCA's in de middag- en avonduren konden worden ingezet, omdat er op deze tijdstippen het meest sprake was van groepsvorming.⁵⁵ Verder volgt uit de schriftelijke verklaring van de gemeente Rotterdam dat de MCA's zeven dagen per week tussen 12:00 en 23:00 uur beschikbaar waren voor inzet.

Uit de evaluatie blijkt dat de MCA's gedurende de gehele inzetperiode hebben gereden en dat er vanuit de MCA's diverse meldingen zijn gedaan voor opvolging door handhavers, vanwege het niet-naleven van de noodverordening. Constateringen gedaan door de MCA's hebben, na een beoordeling door een supervisor in de uitkijkruijmt Kleinpolderplein en het Operationeel Centrum van de politie, enkele keren geleid tot inzet van de politie.⁵⁶

Beëindiging inzet

De politie heeft schriftelijk verklaard dat de MCA's zijn ingezet tot en met 31 mei 2020 en daarna door de gemeente Rotterdam zijn teruggegeven aan de leverancier.⁵⁷ Ook uit de evaluatie blijkt dat de MCA's hebben gereden tot en met 31 mei 2020.⁵⁸ Dit volgt tevens uit de door de toezichthouders van de AP uitgekeken camerabeelden.⁵⁹

De reden van de beëindiging van de inzet van MCA's is de nieuwe noodverordening waarbij de handhaving op groepsvorming ging afnemen, zo blijkt uit de schriftelijke verklaring van de gemeente Rotterdam:

“De versoepelingen worden per 1 juni 2020 vertaald in een nieuwe noodverordening. Het aantal aangewezen locaties en gebieden op grond van de noodverordening zal naar alle waarschijnlijkheid naar beneden worden bijgesteld. Dit betekent dat het toezicht in de buitenruimte ten behoeve van de noodverordening zich minder gaat richten op groepsvorming en dat handhaving daarop zal afnemen. Op grond van deze ontwikkelingen zijn de driehoek Rotterdam en de wethouder handhaving van oordeel dat de inzet van de MCA's ten behoeve van de handhaving van de noodverordening covid-19 per 1 juni 2020 niet meer in verhouding staat tot de bepalingen in de nieuwe noodverordening. Per 1 juni 2020 zal dan ook worden gestopt met de inzet van de MCA's ten behoeve van de handhaving van de noodverordening covid-19.”⁶⁰

In de evaluatie is voorts aangegeven dat ook het feit dat het tijdelijke karakter van de inzet van de MCA's inmiddels was verstreken een reden was om per 1 juni 2020 te stoppen met de inzet.⁶¹

Eventuele toekomstige inzet

Over eventuele toekomstige inzet heeft de gemeente Rotterdam schriftelijk verklaard dat gewijzigde omstandigheden aanleiding kunnen zijn om de MCA's weer in te zetten.⁶² In de raadsvergadering van de Commissie Veiligheid en Bestuur van 3 september 2020 heeft de burgemeester aangegeven dat er in de

⁵⁴ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, bijlage Inzetkader MCA's Def (p. 4).

⁵⁵ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, bijlage Inzetkader MCA's Def (p. 2) en bijlage pre-GEB (p. 7).

⁵⁶ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, bijlage Evaluatie MCA's (p. 5).

⁵⁷ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, vraag 3 en 26 en bijlage Inzetkader MCA's Def.

⁵⁸ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, bijlage Evaluatie MCA's (p. 5).

⁵⁹ Dossierstuk 59, 20210318-INT-VVA uitkijken beelden ondertekend, opgesteld 18 maart 2021.

⁶⁰ Dossierstuk 22, antwoorden inlichtingenverzoek gemeente Rotterdam, ontvangen 29 mei 2020, vraag 26.

⁶¹ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, bijlage Evaluatie MCA's (p. 9).

⁶² Dossierstuk 22, antwoorden inlichtingenverzoek gemeente Rotterdam, ontvangen 29 mei 2020, vraag 26 en 27.

driehoek is besloten om de MCA's als middel toe te voegen aan de beschikbare instrumenten voor inzet van flexibel cameratoezicht op grond van artikel 3 Politiewet. Daarbij heeft de burgemeester tevens aangegeven dat zowel de politiechef als hijzelf meerwaarde en positieve voordelen zien van de inzet van dit middel, op allerlei manieren.⁶³ Verder heeft de politie schriftelijk verklaard dat de MCA's niet onder het instrumentarium vallen van de politie, maar dat het opnieuw inzetten van MCA's onder bepaalde voorwaarden niet is uitgesloten:

“Bij een eventuele wens om de MCA opnieuw in te zetten, zal er kritisch gekeken worden naar de doelmatigheid, rechtmatigheid en noodzakelijkheid van de inzet van de MCA”⁶⁴

3.2.5 Conclusie

Uit het voorgaande volgt dat na goedkeuring van een inzetkader door de leden van de driehoek Rotterdam twee MCA's in de periode van 26 april 2020 tot 1 juni 2020 zijn ingezet onder verantwoordelijkheid van de politie. Deze inzet vond plaats op grond van artikel 3 Politiewet. Volgens de beschreven feiten zijn de twee MCA's ingezet om de capaciteit van boas en politiemedewerkers gericht te kunnen inzetten bij handhaving van de coronamaatregelen en vanwege de preventieve werking en het de-escalerende effect. Blijkens de feiten waren de MCA's vanaf 26 april 2020 gedurende vijf aaneengesloten weken zeven dagen per week beschikbaar voor inzet tussen 12:00 en 23:00 uur. Tenslotte volgt uit de feitelijke bevindingen dat zowel de gemeente Rotterdam als de politie niet uitsluiten dat de MCA's opnieuw zullen worden ingezet op grond van artikel 3 Politiewet.

3.3 Het verzamelen van camerabeelden

In deze paragraaf wordt beschreven dat met de twee MCA's camerabeelden werden gemaakt waarop personen herkenbaar in beeld werden gebracht. Voorts wordt beschreven welke werkwijze voor het maken van camerabeelden in het inzetkader werd voorgeschreven en dat deze instructies in de praktijk niet steeds werden gevolgd.

3.3.1 Camerabeelden maken van personen

Uit de huurofferte van de MCA's blijkt dat beide auto's een 'Rooftop Unit' hadden waarmee camerabeelden konden worden gemaakt door middel van een 'Panorama Video Substelsysteem'. Uit de systeemspecificaties volgt dat er sprake was van HD megapixel beeldformaat en dat de panoramische camera's 2 megapixel kleurensensoren bevatten en een goed beeld met voldoende detail konden geven. Ook volgt uit de huurofferte dat elk van de MCA's camerabeelden kon maken van 1 tot 10 meter rondom het voertuig. Uit de nadere toelichting over het 'Panorama Video Substelsysteem' blijkt dat aan beide zijden van het voertuig camerabeelden konden worden gemaakt met een grote openingshoek. Volgens de huurofferte konden de MCA's bij een snelheid van 50 km per uur scherpe camerabeelden maken.⁶⁵

⁶³ Vergadering commissie veiligheid en bestuur d.d. 3 september 2020, de heer Aboutaleb, <https://rotterdam.raadsinformatie.nl/vergadering/704433/Commissie%20Veiligheid%20en%20Bestuur%20%282018-2022%29%2003-09-2020>.

⁶⁴ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, vraag 26 en 27.

⁶⁵ Dossierstuk 22, antwoorden inlichtingenverzoek gemeente Rotterdam, ontvangen 29 mei 2020, Bijlage 1 (verhuurofferte) (p. 4 -5).

In de navolgende afbeelding zijn de twee MCA's te zien met op het dak de 'Rooftop Unit'.⁶⁶

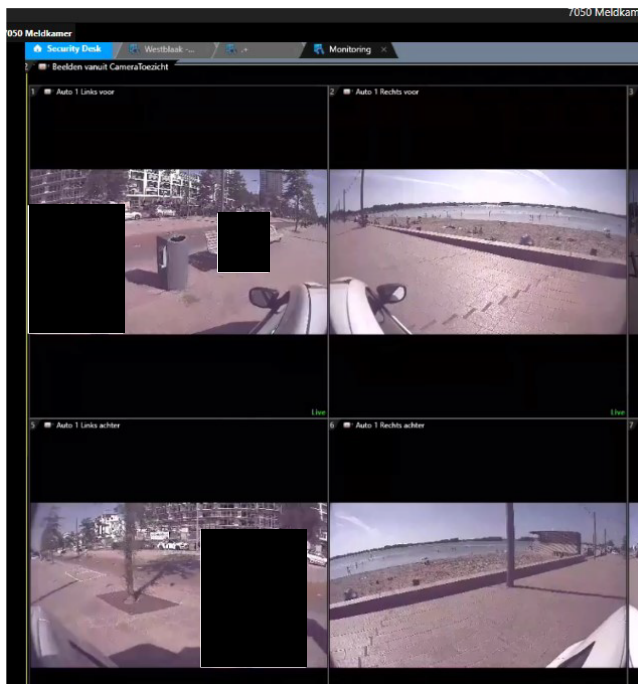
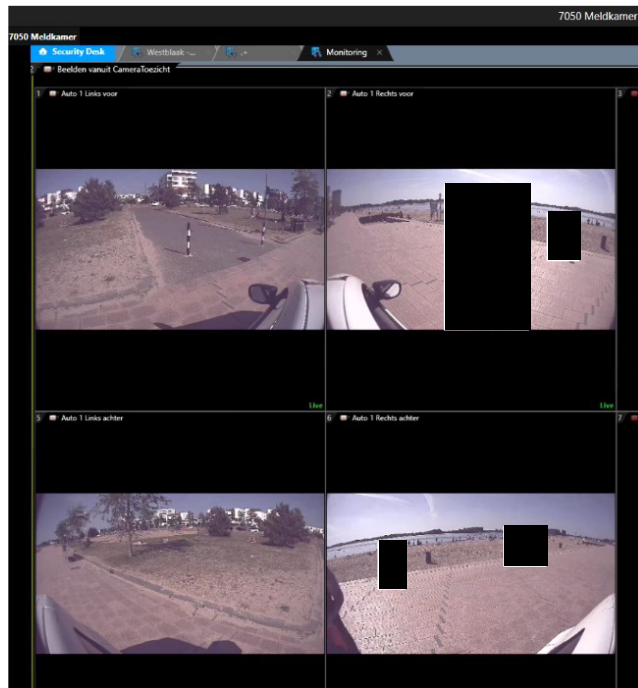

Uit de uitgekeken camerabeelden volgt dat de camerabeelden veel detail laten zien en ook rijdend scherpe camerabeelden hebben gemaakt. Met de camera's werden er vanuit vier hoeken beelden gemaakt: links voor, rechts voor, links achter en rechts achter. Dit geeft samen een 360 graden totaalbeeld van de situatie rondom het voertuig. Uit de gevorderde en uitgekeken camerabeelden volgt dat er tot ver buiten het voertuig camerabeelden werden gemaakt. De camerabeelden laten parken, openbare wegen, woonwijken, winkelgebieden, stranden, boulevards en parkeerplaatsen zien, waarbij personen herkenbaar in beeld komen.⁶⁷ In de navolgende screenshots is bijvoorbeeld te zien hoe personen dichtbij de auto staan en op basis van de camerabeelden herkend kunnen worden.⁶⁸

⁶⁶ Dossierstuk 24, 20200602-INT-Foto mobiele camera auto.

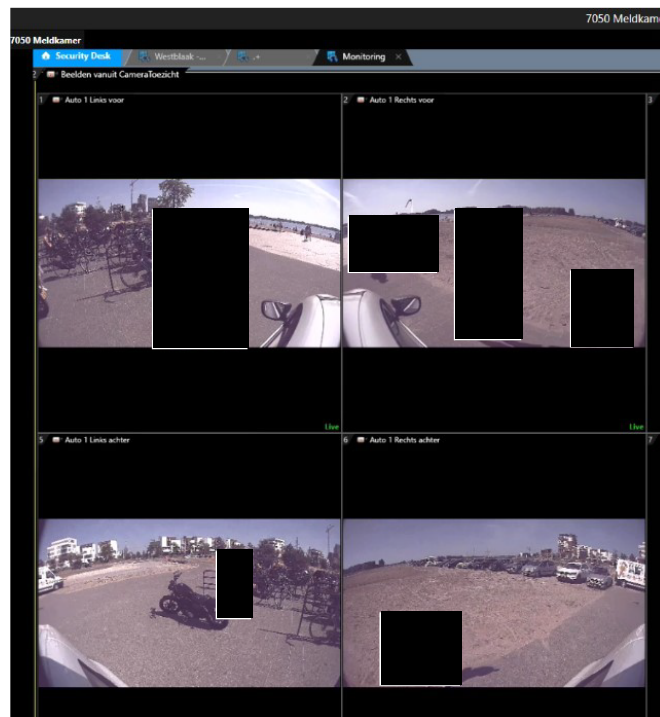
⁶⁷ Dossierstuk 59, 20210318-INT-VVA Uitkijken beelden ondertekend, opgesteld 18 maart 2021.

⁶⁸ Dossierstuk 25, 20200602-INT-Screenshot 1 van gevorderde camerabeelden bij politie, dossierstuk 26, 20200602-INT-Screenshot 2 van gevorderde camerabeelden bij politie, dossierstuk 59, 20210318-INT-VVA uitkijken beelden ondertekend, opgesteld 18 maart 2021.

In het navolgende screenshot is te zien hoe ook kinderen herkenbaar in beeld werd gebracht:⁶⁹

⁶⁹ Dossierstuk 27, 20200602-INT-Screenshot 3 van gevorderde camerabeelden bij politie. Zie ook dossierstuk 59, 20210318-INT-VVA uitkijken beelden ondertekend, opgesteld 18 maart 2021.

De gemeente Rotterdam heeft schriftelijk verklaard dat camerabeelden niet werden ‘geblurd’ (vervaagd), omdat het juist de bedoeling was om personen die strafbare feiten plegen zo goed mogelijk te identificeren.⁷⁰ Ook uit de GEB volgt dat er geen waarborgen werden gehanteerd zoals pseudonimisering of anonimisering, omdat het doel van het cameratoezicht juist identificatie was.⁷¹

3.3.2 Voorgeschreven werkwijze en uitvoering

In het inzetkader is een praktische werkwijze beschreven. Hieruit volgt dat de MCA's vanaf 26 april 2020 werden bestuurd door een medewerker van Toezicht en Handhaving met de boa-certificering. Ook is in het inzetkader bepaald dat pas op de aangewezen locatie de camera mocht worden aangezet en enkel wanneer er sprake was van groepsvorming of een andere waarneembare overtreding van de noodverordening. Volgens het inzetkader mocht de camera daarbij niet langer aanstaan dan noodzakelijk was om een inschatting van de inzet van eenheden te kunnen maken. Ook volgt uit het inzetkader dat de camera tijdens de rit van locatie A naar locatie B niet mocht worden aangezet.⁷² Deze voorgeschreven werkwijze blijkt ook uit de schriftelijke verklaring van de gemeente Rotterdam en de politie, alsmede uit de GEB.⁷³

Daarnaast blijkt uit het inzetkader dat de MCA's in uitzonderingsgevallen camerabeelden mochten blijven maken van de inzet van eenheden vanwege de de-escalerende werking:

⁷⁰ Dossierstuk 22, antwoorden inlichtingenverzoek gemeente Rotterdam, ontvangen 29 mei 2020, vraag 20d.

⁷¹ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, bijlage DPIA Pilot MCA (p. 17).

⁷² Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, bijlage Inzetkader MCA's Def (p. 2-3).

⁷³ Dossierstuk 22, antwoorden inlichtingenverzoek gemeente Rotterdam, ontvangen 29 mei 2020, vraag 1 en 19. Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, vraag 6 en 18 en bijlage DPIA Pilot MCA (p. 7).

“Wanneer eenheden ter plaatse gaan bij een locatie kan het in uitzonderingsgevallen verstandig zijn dat de MCA ter plaatse blijft om beeld te genereren tijdens de inzet van de eenheden. De MCA kan een de-escalerende werking hebben. Dit kan bepaald worden door de OVD-OC of de HOVD-P.”⁷⁴

Op de vraag of er schriftelijke instructies of handleidingen beschikbaar waren voor bestuurders van de MCA's, heeft de politie in haar schriftelijke verklaring uitsluitend verwezen naar het inzetkader.⁷⁵ Op de vraag welke maatregelen waren getroffen om te waarborgen dat alleen camerabeelden werden gemaakt wanneer dit noodzakelijk was en op welke wijze werd nagegaan of de getroffen waarborgen in de praktijk werden uitgevoerd, verwees de politie wederom alleen naar het inzetkader.⁷⁶

In het inzetkader is aangegeven dat de bestuurder van de MCA bij aanvang van de dienst een lijst kreeg met bepaalde vooraf aangewezen gebieden en locaties, die in de basis werden bepaald door de Staf Grootchalig en Bijzonder Optreden Corona en door Stadsbeheer waren op te vragen bij het Actiecentrum Bevolkingszorg. Uit het inzetkader blijkt dat de Hoofd Officier van Dienst (-Politie), met tussenkomst van het Operationeel Centrum, hierop (urgente) aanvullingen kon geven aan de meldkamer Handhaving.⁷⁷ Deze werkwijze volgt tevens uit de schriftelijke verklaringen van de politie en van de gemeente Rotterdam.⁷⁸

Uit een interne e-mail van 10 april 2020 met instructies aan medewerkers van Stadsbeheer volgt dat er in ieder geval een MCA werd ingezet op risicolocaties in het gebied Rotterdam Noord – Oost.⁷⁹ Daarnaast blijkt uit de GEB dat er een MCA is ingezet in Rotterdam Noord en een MCA in Rotterdam Zuid.⁸⁰ Uit de schriftelijke verklaring van de gemeente Rotterdam volgt dat een MCA is ingezet in Rotterdam Noord – Oost en een MCA in Rotterdam Zuid en buitengebieden.⁸¹

Daarnaast blijkt uit de evaluatie dat de twee MCA's konden worden ingezet naar aanleiding van burgermeldingen over de noodverordening of meldingen vanuit de politiemeldkamer. Verder volgt uit de evaluatie dat dergelijke meldingen aanleiding hebben gevormd voor inzet van de twee MCA's, tenzij de melding kon worden afgedaan door regulier cameratoezicht dan wel ter plaatse aanwezige boa's of als de melding buiten het tijdstip viel waarop de MCA's reden.⁸²

Uit de gevorderde camerabeelden blijkt dat de in het inzetkader voorgeschreven werkwijze niet altijd werd gevolgd. Zo blijkt uit de uitgekeken camerabeelden bijvoorbeeld dat er op 29 mei 2020 werd gefilmd op de openbare weg, terwijl er van locatie A naar locatie B werd gereden:⁸³

⁷⁴ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, bijlage Inzetkader MCA's Def (p. 2).

⁷⁵ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, vraag 15.

⁷⁶ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, vraag 21.

⁷⁷ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, bijlage Inzetkader MCA's Def (p. 3).

⁷⁸ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, vraag 6. D dossierstuk 22, antwoorden inlichtingenverzoek gemeente Rotterdam, ontvangen 29 mei 2020, vraag 8a en 15a en b.

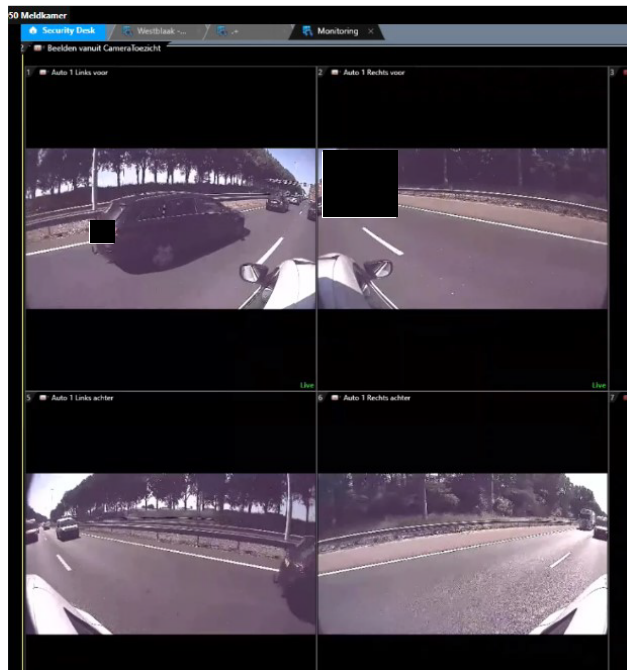
⁷⁹ Dossierstuk 22, antwoorden inlichtingenverzoek gemeente Rotterdam, ontvangen 29 mei 2020, bijlage 4 interne mailwisseling d.d. 10 april 2020.

⁸⁰ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, bijlage DPIA Pilot MCA (p. 6-7).

⁸¹ Dossierstuk 22, antwoorden inlichtingenverzoek gemeente Rotterdam, ontvangen 29 mei 2020, bijlage 5 aangewezen gebieden en locaties.

⁸² Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, bijlage Evaluatie MCA's (p. 9).

⁸³ Screenshot van camerabeelden zoals gevorderd bij politie op 2 juni 2020. Zie ook dossierstuk 59, 20210318-INT-VVA uitkijken beelden ondertekend, opgesteld 18 maart 2021.

Verder volgt uit het uitkijken van de camerabeelden dat op 20 mei 2020 en 31 mei 2020 met een MCA en op 29 mei met twee MCA's in de middag- en avonduren voor langere periodes camerabeelden zijn gemaakt, terwijl er geen groepsvorming of een andere overtreding waarneembaar was. Er waren voor de toezichthouders van de AP ook geen escalerende situaties waarneembaar, waarbij zichtbaar camerabeelden werden gemaakt van de inzet van eenheden.⁸⁴

3.3.3 Conclusie

Uit het voorgaande volgt dat met de MCA's camerabeelden werden gemaakt waarop personen, waaronder kinderen, herkenbaar in beeld werden gebracht. Voorts volgt uit de feiten dat in ieder geval op 20 mei, 29 mei en 31 mei 2020 camerabeelden zijn gemaakt in strijd met de voorgeschreven werkwijze zoals vastgelegd in het inzetkader. Dit blijkt bijvoorbeeld uit het feit dat camerabeelden zijn gemaakt van de openbare weg tijdens het rijden van de ene naar de andere locatie en van situaties waarbij geen groepsvorming of een andere overtreding van de noodverordening waarneembaar was.

3.4 Het ontvangen, uitkijken en doorzenden van camerabeelden

In deze paragraaf wordt beschreven naar welke locatie de camerabeelden die werden gemaakt door de MCA's werden gestuurd en waar en door wie de ontvangen camerabeelden werden uitgekeken. Ook wordt beschreven dat de ontvangen camerabeelden zo nodig naar andere politielocaties konden worden doorgezonden.

⁸⁴ Dossierstuk 59, 20210318-INT-VVA Uitzien beelden ondertekend, opgesteld 18 maart 2021.

3.4.1 Ontvangen en uitkijken van camerabeelden

Uit de huurofferte van de MCA's volgt dat er op elk van de twee MCA's een ScanGenius SLIM systeem was gemonteerd. Verder blijkt uit de huurofferte dat de gemeente Rotterdam de camerabeelden die het ScanGenius SLIM systeem genereerde real time in de 'controle kamer' kon bekijken. Volgens de huurofferte zorgde een 4G-simkaart in de processing unit van het ScanGenius SLIM systeem voor de koppeling. Ook volgt uit de huurofferte dat de gemeente Rotterdam de verkregen camerabeelden via Coppwebb kon bekijken in de 'controle kamer'.⁸⁵

In het inzetkader is bepaald dat de beelden van de camera door de MCA's rechtstreeks naar de meldkamer Handhaving zouden worden verzonden en dat daar de noodzakelijke inzet zou worden beoordeeld.⁸⁶

Uit de schriftelijke verklaring van de politie volgt dat in de praktijk de camerabeelden vanaf 26 april 2020 via de meldkamer Handhaving met behulp van een datalijn naar de uitkijkrimte cameratoezicht zijn verzonden, waar de politie de regie op de camerabeelden heeft.⁸⁷

Uit de schriftelijke verklaring van de politie volgt voorts dat de ontvangen camerabeelden bij de uitkijkrimte cameratoezicht automatisch binnenkwamen in het programma Genetec. Het programma Coppweb maakte het mogelijk om de camerabeelden vanuit het programma Genetec live te bekijken. Het live uitkijken van de camerabeelden werd volgens de politie gedaan door geautoriseerde operators van de gemeente Rotterdam en onder regie van een supervisor van de politie.⁸⁸

De politie heeft schriftelijk verklaard dat de toevoegde waarde van het maken van camerabeelden ten opzichte van een mondelinge beschrijving van de situatie was gelegen in het feit dat camerabeelden objectief zijn en een mondelinge beschrijving subjectief is. Er werd verwacht dat bij het bepalen van de inzet met een duidelijk beeld meer maatwerk kon worden geleverd.⁸⁹

Echter, uit de evaluatie blijkt dat de politie de inzet van de MCA's niet als meerwaarde heeft ervaren. Hetzelfde resultaat had volgens de politie behaald kunnen worden door de melding van een persoon die ter plaatse was en telefonisch de situatie beschreef.⁹⁰ Daarnaast heeft de politie in haar schriftelijke verklaring aangegeven dat de kwaliteit van de camerabeelden in de praktijk niet voldeed aan de verwachting. Doordat de camera's op het dak waren bevestigd en in de lengterichting filmde, gaven de camerabeelden volgens de politie geen duidelijk beeld over de naleving van de 1,5 meter afstand en de groepsgrootte.⁹¹

Stadsbeheer heeft de inzet van MCA's als positief ervaren, zo blijkt uit de evaluatie. De MCA's waren volgens haar een snel en efficiënt hulpmiddel om de boa's gericht in te zetten. De inzet werd informatiegestuurd, omdat de MCA's eerst de situatie ter plaatse konden observeren en indien noodzakelijk pas om inzet van boa's werd gevraagd. Volgens de evaluatie zijn boa's naar aanleiding van de door de MCA's

⁸⁵ Dossierstuk 22, antwoorden inlichtingenverzoek gemeente Rotterdam, ontvangen 29 mei 2020, bijlage 1 (verhuurofferte) (p. 3, 4 en 7).

⁸⁶ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, bijlage Inzetkader MCA's Def (p. 3).

⁸⁷ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, vraag 4, 7 en 12.

⁸⁸ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, vraag 4, 5 en 11.

⁸⁹ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, vraag 19.

⁹⁰ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, bijlage Evaluatie MCA's (p. 6 en 14).

⁹¹ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, vraag 19.

gemaakte camerabeelden veelvuldig ter plaatse ingezet. In de evaluatie wordt gesteld dat het mogelijk tot snellere interventies heeft geleid en incidenten en inzet van politie heeft kunnen voorkomen.⁹²

3.4.2 Doorzenden van camerabeelden

Uit de schriftelijke verklaring van de politie blijkt dat het programma Coppweb het tevens mogelijk maakte om de camerabeelden vanuit het programma Genetec door te zetten naar andere politielocaties.⁹³ Volgens de politie kan de supervisor besluiten om de camerabeelden door te schakelen naar het Operationeel Centrum (hierna: "OC") van de politie.⁹⁴ Ook uit het inzetkader, de schriftelijke verklaring van de gemeente Rotterdam en de GEB volgt dat de camerabeelden doorgezet konden worden naar het OC van de politie.⁹⁵

Volgens de politie konden de camerabeelden vanuit het OC eventueel verder doorgezet worden naar het Politie Coördinatie Centrum op een politiebureau of naar de daarvoor bedoelde schermen in de ruimtes van het Team Districtelijke Aanpak van de politie.⁹⁶

3.4.3 Conclusie

Uit het voorgaande volgt dat vanaf 26 april 2020 de camerabeelden gemaakt door de twee MCA's rechtstreeks werden verzonden naar de meldkamer Handhaving en via een datalijn werden doorgestuurd naar de uitkijkrimte cameratoezicht. Ook blijkt uit de feitelijke bevindingen dat camerabeelden hier binnenkwamen in het programma Genetec en vervolgens met het programma Coppweb live door geautoriseerde operators van de gemeente Rotterdam werden uitgekeken onder supervisie van de politie. Verder blijkt uit de feiten dat de camerabeelden met het programma Coppweb verder konden worden doorgestuurd naar enkele andere onderdelen van de politie.

3.5 Het bewaren en vernietigen van camerabeelden

In deze paragraaf wordt beschreven dat de camerabeelden voor een bepaalde periode werden bewaard en vervolgens werden vernietigd. Tevens wordt hierna beschreven dat de bewaarde camerabeelden konden worden bekeken.

Uit de schriftelijke verklaring van de politie, het inzetkader en de GEB volgt dat de camerabeelden van de MCA's die geen incidenten bevatten zeven dagen werden bewaard en vervolgens werden vernietigd. Bij incidenten werden de camerabeelden conform de Wpg bij de uitkijkrimte cameratoezicht bewaard.⁹⁷ Ook de gemeente Rotterdam heeft schriftelijk verklaard dat de camerabeelden zeven dagen werden bewaard, door de afdeling Toezicht en Handhaving van de gemeente Rotterdam.⁹⁸

⁹² Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, bijlage Evaluatie MCA's (p. 5, 6, 10, 11, 14).

⁹³ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, vraag 4, 5 en 11.

⁹⁴ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, vraag 7.

⁹⁵ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, bijlage Inzetkader MCA's Def (p. 3) en DPIA Pilot MCA (p. 7). Dossierstuk 22, antwoorden inlichtingenverzoek gemeente Rotterdam, ontvangen 29 mei 2020, vraag 20.

⁹⁶ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, vraag 7.

⁹⁷ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, vraag 4 en 10 en bijlage Inzetkader MCA's Def (p. 2) en bijlage DPIA Pilot MCA (p. 13, 15, 16, 17, 19, 27).

⁹⁸ Dossierstuk 22, antwoorden inlichtingenverzoek gemeente Rotterdam, ontvangen 29 mei 2020, vraag 22c en 25.

Uit de schriftelijke verklaring van de politie volgt dat alleen geautoriseerde politiemedewerkers van het Team Technisch Toezicht die werkzaam zijn bij de uitkijkruimte cameratoezicht de opgeslagen camerabeelden konden bekijken en eventueel konden veiligstellen voor verdere verwerking onder de Wpg.⁹⁹ Ook volgens de gemeente Rotterdam kon zij zelf niet bij de camerabeelden, omdat deze alleen door de politie konden worden veiliggesteld.¹⁰⁰

In de GEB is aanbevolen om de bewaartermijn voor camerabeelden van de MCA's zonder incidenten van zeven dagen terug te brengen naar 0 dagen.¹⁰¹ In de evaluatie is deze aanbeveling herhaald en is voorts geconcludeerd dat de camerabeelden onnodig zijn bewaard.¹⁰²

Verder is in de GEB aangegeven dat de bewaarde camerabeelden in lijn met artikel 14 Wpg via een geautomatiseerd ingericht proces werden vernietigd, met inbegrip van de back ups.¹⁰³

3.5.1 Conclusie

Uit de voorgaande feitelijke bevindingen blijkt dat de camerabeelden van de MCA's - ook wanneer daarop geen incidenten waarneembaar waren - zeven dagen werden bewaard en enkel toegankelijk waren voor geautoriseerde politiemedewerkers. Daarnaast volgt uit de feiten dat de bewaarde camerabeelden na afloop van de zeven dagen werden vernietigd.

3.6 Het uitvoeren van een gegevensbeschermingseffectbeoordeling

In deze paragraaf wordt beschreven dat geen GEB was uitgevoerd door de politie en de gemeente Rotterdam voorafgaand aan de voorgenomen verwerking. Ook wordt beschreven dat een pre-GEB volgens de politie zou hebben uitgewezen dat het uitvoeren van een GEB niet noodzakelijk was.

De politie heeft schriftelijk verklaard dat na afstemming, en op verzoek van de gemeente Rotterdam, een gezamenlijke GEB is opgesteld.¹⁰⁴ Uit de evaluatie volgt dat er naar aanleiding van vragen van de gemeenteraad en de AP is besloten om gezamenlijk, onder verantwoordelijkheid van de politie, een GEB op te stellen.¹⁰⁵

Uit de GEB volgt dat het eerste concept op 13 mei 2020 is opgesteld en vervolgens op 26 mei 2020 definitief is opgesteld.¹⁰⁶

⁹⁹ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, vraag 4.

¹⁰⁰ Dossierstuk 22, antwoorden inlichtingenverzoek gemeente Rotterdam, ontvangen 29 mei 2020, vraag 22c en 25.

¹⁰¹ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, bijlage DPIA Pilot MCA (p. 27).

¹⁰² Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, bijlage Evaluatie MCA's (p. 8 en 13).

¹⁰³ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, bijlage DPIA Pilot MCA (p. 16).

¹⁰⁴ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, vraag 22.

¹⁰⁵ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, bijlage Evaluatie MCA's (p. 7).

¹⁰⁶ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, bijlage DPIA Pilot MCA (p. 4).

Versiebeheer

Versie	Datum	Door	Aanpassing	Opmerking
0.1	13-5-2020	[REDACTED]	1e concept	
0.2	18-5-2020	[REDACTED]	Opmerkingen proceseigenaar verwerkt 2 ^e concept	
0.3	22-05-2020	[REDACTED]	3 ^e concept	
0.4	26-05-2020	[REDACTED]	4 ^e concept en definitief	

Daarnaast volgt uit de GEB dat de definitieve versie op 26 mei 2020 door [REDACTED] de gemeente Rotterdam en de politie, alsmede door [REDACTED] Stadsbeheer (afdeling Toezicht en Handhaving) is goedgekeurd.¹⁰⁷

Rol	Naam	Datum akkoord	Akkoord via
[REDACTED]	[REDACTED] (Politie Eenheid Rotterdam) [REDACTED] (Gemeente Rotterdam)	26/5/2020	Mail
[REDACTED]	[REDACTED] ([REDACTED] Stadsbeheer, Toezicht en Handhaving)	26/5/2020	Mail
Functionaris Gegevensbescherming Politie Eenheid Rotterdam			

Op de vraag waarom niet voorafgaand aan de verwerking een GEB is opgesteld, heeft de politie verwezen naar een pre-GEB.¹⁰⁸ De politie heeft schriftelijk verklaard dat door [REDACTED] de politie een pre-GEB is opgesteld.¹⁰⁹ Uit de schriftelijke verklaring van de gemeente Rotterdam volgt dat deze op 10 mei 2020 is vastgesteld.¹¹⁰ Volgens de pre-GEB is het document bedoeld om te beoordelen of het uitvoeren van een GEB vereist is. In de pre-GEB is geconcludeerd dat dit niet noodzakelijk was voor de inzet van MCA's.¹¹¹

Volgens de pre-GEB zou er bij de inzet van MCA's onder andere geen sprake zijn van stelselmatige en grootschalige monitoring in de openbare ruimte, omdat het ging om een beperkt aantal locaties waar camerabeelden konden worden gemaakt en waarbij de camera enkel aanzou gaan indien daartoe aanleiding was.¹¹² Ook zou er volgens de pre-GEB geen sprake zijn van een grootschalige verwerking, omdat er geen camerabeelden van grote groepen personen zouden worden gemaakt. De grootte van de groep personen zou afhankelijk zijn van de mate waarin het toegestane aantal personen op basis van de

¹⁰⁷ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, bijlage DPIA Pilot MCA.

¹⁰⁸ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, vraag 24.

¹⁰⁹ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, vraag 23.

¹¹⁰ Dossierstuk 22, antwoorden inlichtingenverzoek gemeente Rotterdam, ontvangen 29 mei 2020, vraag 24.

¹¹¹ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, bijlage Pre GEB MCA (p. 1)

¹¹² Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, bijlage Pre GEB MCA (p. 3, criteria 3).

noodverordening werd overschreden.¹¹³ Volgens de pre-GEB zou bovendien geen sprake zijn van een nieuwe technologie, omdat ook camera's die op grond van artikel 151c Gemeentewet zijn opgehangen vanuit meerdere hoeken camerabeelden kunnen opnemen.¹¹⁴

3.6.1 Conclusie

Uit het voorgaande volgt dat de politie en de gemeente Rotterdam op 13 mei 2020 een eerste concept hebben opgesteld voor een GEB en de uitvoering van deze beoordeling op 26 mei 2020 hebben afgerond.

¹¹³ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, bijlage Pre GEB MCA (p. 3, criteria 5).

¹¹⁴ Dossierstuk 42, antwoorden inlichtingenverzoek politie, ontvangen 22 januari 2021, bijlage Pre GEB MCA (p. 4, criteria 8).

4. Beoordeling

4.1 Toepasselijkheid Wet politiegegevens en bevoegdheid Autoriteit Persoonsgegevens

4.1.1 Juridisch kader

De AVG bevat een algemene regeling voor de bescherming van persoonsgegevens die rechtstreeks van toepassing is in alle lidstaten van de EU. Voor de bescherming van persoonsgegevens die worden verwerkt door politie en justitie in het kader van hun taakuitvoering is een afzonderlijke richtlijn tot stand gebracht (hierna: “de Richtlijn”).¹¹⁵ Lidstaten dienen de Richtlijn in hun nationale recht te implementeren. Nederland heeft de Richtlijn geïmplementeerd in de Wpg.¹¹⁶

Uit artikel 2, tweedelid, sub d, AVG volgt dat de AVG niet van toepassing is op verwerkingen die onder de reikwijdte van de Richtlijn vallen. De AVG en de Richtlijn – zoals in Nederland geïmplementeerd in de Wpg – sluiten elkaar dus uit.

Uit artikel 2, eerste lid, Wpg volgt dat de Wpg van toepassing is op de verwerking van politiegegevens door een bevoegde autoriteit die in een bestand zijn opgenomen of die bestemd zijn daarin te worden opgenomen.

Artikel 1, aanhef en onder l, Wpg definieert een bevoegde autoriteit als iedere overheidsinstantie die bevoegd is voor de taken, bedoeld in onderdeel a, of ieder ander orgaan dat of iedere andere entiteit die is gemachtigd openbaar gezagen openbare bevoegdheden uit te oefenen met het oog op de taken, bedoeld in onderdeel a.

Op grond van artikel 1, aanhef en onder a, Wpg is een politiegegeven “elk persoonsgegeven dat wordt verwerkt in het kader van de uitvoering van de politietaken, bedoeld in de artikelen 3 en 4 van de Politiewet 2012”.

Ingevolge artikel 3 Politiewet heeft de politie tot taak te zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven. De daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde valt uiteen in strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde en handhaving van de openbare orde.¹¹⁷

Verder volgt uit artikel 35 Wpg dat de AP bevoegd is om toe te zien op de verwerking van politiegegevens overeenkomstig het bij en krachtens de Wpg bepaalde.

¹¹⁵ Richtlijn 2016/680 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Kaderbesluit 2008/977/JBZ.

¹¹⁶ Stb. 2018, 401.

¹¹⁷ Artikel 11 en 12 Politiewet.

4.1.2 Beoordeling

Uit de feiten volgt dat het cameratoezicht met de inzet van MCA's in de onderzoeksperiode heeft plaatsgevonden door een bevoegde autoriteit, namelijk de politie. Uit paragraaf 3.2.3 blijkt dat in het inzetkader is bepaald dat de politie verantwoordelijk was voor de inzet van de MCA's. Verder blijkt uit paragraaf 3.4.1 en 3.4.2 dat de politie de regie had over het uitkijken (en eventueel doorzenden) van de camerabeelden. Daarnaast werden de MCA's ingezet met het oog op de handhaving van de openbare orde, als onderdeel van de politietoek. Zoals beschreven in paragraaf 3.2.3 is in het inzetkader bepaald dat de inzet van de MCA's plaatsvond op grond van artikel 3 Politiewet, namelijk om de coronamaatregelen efficiënter en gericht te kunnen handhaven.

Verder volgt uit de feiten dat de camerabeelden werden opgenomen in een bestand. Zoals beschreven in paragraaf 3.4.1 kwamen de camerabeelden binnen in het programma Genetec en konden de camerabeelden worden uitgekeken (en eventueel doorgezonden) met het programma Coppwe b. Ook blijkt uit paragraaf 3.5 dat de camerabeelden werden bewaard.

4.1.3 Conclusie

De AP concludeert dat het cameratoezicht met de inzet van MCA's in de onderzoeksperiode heeft plaatsgevonden door een bevoegde autoriteit in het kader van de uitvoering van de politietoek en dat de camerabeelden werden opgenomen in een bestand. Voor zover hierbij sprake is van het verwerken van politiegegevens (zie paragraaf 4.2), valt deze verwerkingsactiviteit onder de reikwijdte van de Wpg en is de AP bevoegd hierop toezicht uit te oefenen.

4.2 Verwerking van politiegegevens

4.2.1 Juridisch kader

Op grond van artikel 1, aanhef en onder a, Wpg is een politiegegeven "elk persoonsgegeven dat wordt verwerkt in het kader van de uitvoering van de politietoek, bedoeld in de artikelen 3 en 4 van de Politiewet 2012".

Uit artikel 1, aanhef en onder b, Wpg volgt dat een persoonsgegeven wordt gedefinieerd als "alle informatie over een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon".

Artikel 1, aanhef en onder c, Wpg bepaalt dat onder het verwerken van politiegegevens wordt verstaan "elke bewerking of elk geheel van bewerkingen met betrekking tot politiegegevens of een geheel van politiegegevens, al dan niet uitgevoerd op geautomatiseerde wijze, zoals het verzamelen, vastleggen, ordenen, structureren, opslaan, bijwerken of wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken, verstrekken door middel van doorzending, verspreiden of op andere wijze ter beschikking stellen, samenbrengen, met elkaar in verband brengen, afschermen of vernietigen van politiegegevens".

4.2.2 Beoordeling

Zoals volgt uit het juridisch kader zal eerst worden beoordeeld of bij het maken van camerabeelden met de MCA's sprake was van persoonsgegevens en vervolgens of sprake was van politiegegevens. Daarna zal worden beoordeeld of ook sprake was van een verwerking als bedoeld in de Wpg.

Persoonsgegevens

Uit de feiten volgt dat er met de MCA's camerabeelden werd gemaakt waarop geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke personen waarneembaar waren. Uit de in paragraaf 3.3.1 beschreven technische specificaties blijkt dat er met een 'Rooftop Unit' camerabeelden konden worden gemaakt. Voorts blijkt uit deze paragraaf dat er met de twee MCA's camerabeelden werden gemaakt waarop personen herkenbaar in beeld waren en dat het ook de bedoeling was om personen te kunnen identificeren. Om deze reden werd er bijvoorbeeld geen 'blurring' toegepast.

Politiegegevens

Blijkens de feiten worden deze persoonsgegevens verwerkt in het kader van de uitvoering van de politietaak. Zoals beschreven in hoofdstuk 2 en het juridisch kader van paragraaf 4.1.1 is handhaving van de openbare orde onderdeel van de politietaak als bedoeld in artikel 3 Politiewet. Uit paragraaf 3.2.2 en paragraaf 3.2.3 volgt dat de camerabeelden gemaakt met de MCA's werden gebruikt voor handhaving van de openbare orde en meer specifiek voor het handhaven van de coronamaatregelen.

Verwerking

In de feitelijke bevindingen wordt beschreven hoe de camerabeelden werden verzameld, verzonden, ontvangen, uitgekeken, doorgezonden, bewaard en vernietigd. Uit paragraaf 3.3.1 en paragraaf 3.3.2 blijkt dat er met de twee MCA's ook daadwerkelijk camerabeelden werden verzameld tijdens de inzet. Zoals beschreven in paragraaf 3.4.1 werden de camerabeelden vanuit de MCA's rechtstreeks doorgezonden naar de meldkamer Handhaving. Uit paragraaf 3.4.1 blijkt dat de ontvangen camerabeelden vervolgens via een datalijn naar de uitkijkruimte cameratoezicht werden doorgestuurd en daar onder regie van de politie werden uitgekeken. Daarnaast volgt uit paragraaf 3.4.2 dat de camerabeelden verder konden worden doorgezonden naar andere politielocaties en blijkt uit paragraaf 3.2.4 dat dit enkele keren heeft plaatsgevonden. Verder volgt uit paragraaf 3.5 dat de camerabeelden werden bewaard en na zeven dagen werden vernietigd.

4.2.3 Conclusie

Op basis van het voorgaande concludeert de AP dat de camerabeelden informatie bevatten over geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke personen en dat daarmee sprake was van persoonsgegevens in de zin van artikel 1, aanhef en onder b, Wpg. Deze persoonsgegevens werden verwerkt in het kader van de uitvoering van de politietaak en daarmee was er sprake van politiegegevens ingevolge artikel 1, aanhef en onder a, Wpg. Het verzamelen, verzenden, ontvangen, uitkijken, doorzenden, bewaren en vernietigen van politiegegevens waren verwerkingen van politiegegevens als bedoeld in artikel 1, aanhef en onder c, Wpg.

4.3 Verwerkingsverantwoordelijke

4.3.1 Juridisch kader

Artikel 1, aanhef en onder f, onderdeel 1, Wpg bepaalt dat de verwerkingsverantwoordelijke voor de verwerking van politiegegevens bij de politie de korpschef is, als bedoeld in artikel 27 van de Politiewet 2012.

4.3.2 Beoordeling

Zoals blijkt uit paragraaf 3.2.1 zijn de leden van de driehoek op 25 april 2020 onder voorwaarde van enkele aanpassingen akkoord gegaan met het inzetkader, waarna de MCA's op 26 april onder verantwoordelijkheid van de politie zijn ingezet.

4.3.3 Conclusie

Uit het juridisch kader volgt dat de korpschef bij wet is aangewezen als verwerkingsverantwoordelijke voor het verwerken van politiegegevens bij de politie. Gelet op paragraaf 4.2 wordt de korpschef aangemerkt als de verwerkingsverantwoordelijke voor het verwerken van camerabeelden met de MCA's, als bedoeld in artikel 1, aanhef en onder f, onderdeel 1, Wpg.

4.4 Rechtmatigheid van de verwerking van politiegegevens

4.4.1 Juridisch kader

Artikel 3, eerste lid, Wpg bepaalt dat politiegegevens slechts worden verwerkt voor zover dit noodzakelijk is voor de bij of krachtens de Wpg geformuleerde doeleinden.

Het noodzakelijkheidsvereiste houdt in dat moet worden voldaan aan de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit. De verwerking van politiegegevens dient een noodzakelijke en evenredige maatregel te vormen voor de handhaving van de openbare orde (proportionaliteit) en de politiegegevens mogen alleen worden verwerkt indien het doel van de verwerking niet redelijkerwijs op een andere manier kan worden verwezenlijkt (subsidiariteit).¹¹⁸

Artikel 8, eerste lid, Wpg bepaalt dat een van de doeleinden waarvoor politiegegevens mogen worden verwerkt, de uitvoering van de dagelijkse politietaak is zoals bedoeld in artikel 3 Politiewet. De politietaak, bedoeld in artikel 3 Politiewet, omvat onder andere de handhaving van de openbare orde.¹¹⁹

Voorts bepaalt artikel 3, tweede lid, Wpg dat politiegegevens slechts worden verwerkt voor zover dit behoorlijk en rechtmatig is, de gegevens rechtmatig zijn verkregen en de gegevens, gelet op de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt, toereikend, terzake dienend en niet bovenmatig zijn.

¹¹⁸ Overweging 26 Richtlijn.

¹¹⁹ Kamerstukken 2017/18 II, 34 889, p. 10 en 11. Artikel 11 Politiewet.

Uit de wetsgeschiedenis met betrekking tot de Wpg volgt dat bij onrechtmatige verkrijging bijvoorbeeld kan worden gedacht aan gegevens die zijn verkregen waarbij bepaalde strafvorderlijke voorschriften zijn geschonden, maar ook bijvoorbeeld aan de verkrijging van gegevens in strijd met de bepalingen die gelden op grond van de Wpg.¹²⁰

Zoals beschreven in hoofdstuk 2, kan de bevoegdheid van de overheid om cameratoezicht in het publieke domein toe te passen in het kader van de openbare orde handhaving, slechts worden gebaseerd op twee mogelijke grondslagen: artikel 151c Gemeentewet of artikel 3 Politiewet. Aangezien artikel 3 Politiewet, anders dan artikel 151c Gemeentewet, geen expliciete bevoegdheid bevat voor het maken van camerabeelden, maar een algemeen taakstellend artikel betreft, kan dit artikel uitsluitend een toereikende wettelijke grondslag bieden voor de inzet van cameratoezicht, wanneer sprake is van een beperkte inbreuk op de persoonlijke levenssfeer.¹²¹

Uit de wetsgeschiedenis met betrekking tot de invoering van een specifieke wettelijke regeling voor cameratoezicht in de Gemeentewet (artikel 151c Gemeentewet) volgt dan ook dat de bevoegdheid tot cameragebruik in het kader van de openbare orde gebaseerd op artikel 3 Politiewet, alleen kortstondig kan worden toegepast. Er dient daarnaast een concrete aanleiding te kunnen worden aangewezen. Hierbij moet met name worden gedacht aan incidenteel cameragebruik bij rellen en grootschalige ordeverstoringen.¹²²

Verder volgt uit de wetsgeschiedenis met betrekking tot aanpassing van artikel 151c Gemeentewet in het kader van de invoering van flexibel cameratoezicht, dat mobiele camera's in het kader van de politietaak kunnen worden ingezet bij incidentele verstoringen en dreigende verstoringen van de openbare orde.¹²³

4.4.2 Beoordeling

Gelet op het hiervoor beschreven juridisch kader zal bij de beoordeling van de rechtmatigheid van de verwerking van de camerabeelden worden nagegaan of de verwerking plaatsvond met het oog op een bij of krachtens de Wpg geformuleerd doeleinde en of de verwerking noodzakelijk was voor dit geformuleerde doel en daarmee niet bovenmatig was. Daarnaast zal ook worden nagegaan of de camerabeelden die zijn verwerkt niet onrechtmatig zijn verkregen.

Bij of krachtens de Wpg geformuleerd doel

Uit de feiten volgt dat bij de inzet van twee MCA's camerabeelden werden verwerkt met het oog op de uitvoering van de dagelijkse politietaak, zoals bedoeld in artikel 8, eerste lid, Wpg. Zoals beschreven in paragraaf 3.2.3 werden de MCA's namelijk ingezet op grond van artikel 3 Politiewet. Uit paragraaf 3.2.2 volgt dan ook dat er met de MCA's camerabeelden werden gemaakt om de openbare orde – en meer specifiek de coronamaatregelen – efficiënter en gericht te kunnen handhaven.

Noodzakelijkheidsvereiste

Uit de feiten blijkt dat het verwerken van camerabeelden door middel van MCA's niet noodzakelijk was voor het uitvoeren van de politietaak en handhaven van de openbare orde. De verwerking voldeed

¹²⁰ Kamerstukken 2005/06 II, 30 327, nr. 3, p. 30 en 31

¹²¹ Zie ook ECLI:NL:HR:1995:ZD0328 (Zwolsman-arrest), HR 19 december 1995, overweging 6.4.5.

¹²² Kamerstukken II 2003/04, 29 440, nr. 3, p. 7.

¹²³ Kamerstukken II 2012/13, 33 582, nr. 3, p. 13.

namelijk niet aan de beginselen van subsidiariteit en proportionaliteit en was daarmee bovenmatig. Dit sluit ook aan bij de conclusies die in de evaluatie zijn getrokken, namelijk dat de verwerking van camerabeelden bij de inzet van MCA's slechts in beperkte mate aan de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit heeft voldaan (zie paragraaf 3.2.2).

Subsidiariteit

Uit paragraaf 3.2.2 volgt dat de politie niet heeft onderzocht of minder ingrijpende opties of middelen voor handen waren, waarmee de beoogde doeleinden hadden kunnen worden bereikt. Volgens de AP waren deze opties of middelen wel beschikbaar. Door het gebruik van auto's zonder camera's hadden handhavers nog steeds snel ter plaatse kunnen zijn. De benodigde inzet had daarna kunnen worden bepaald op basis van een mondelinge beschrijving van de actuele situatie door een handhaver. De handhaver in de auto had diens eigen waarneming kunnen doorgeven via bijvoorbeeld de portofoon. Zoals beschreven in paragraaf 3.4.1 is ook de politie zelf van mening dat hetzelfde resultaat had kunnen worden behaald door de melding van een persoon die ter plaatse was en telefonisch de situatie beschreef. Daarnaast blijkt uit paragraaf 3.3.1 dat het verwerken van camerabeelden door middel van een minder ingrijpende manier, namelijk door 'blurring' van de camerabeelden, niet werd toegepast. De AP is van mening dat het herkenbaar in beeld brengen van personen in beginsel niet bijdraagt aan het bepalen van de benodigde inzet van handhavers en politie. De AP ziet wel hoe het herkenbaar in beeld brengen van personen die strafbare feiten plegen kan bijdragen aan een preventieve en de-escalerende werking van de MCA's. Er is volgens de AP door de politie echter onvoldoende onderzocht wat de mogelijkheden waren om de camerabeelden in eerste instantie te 'blurren' en alleen indien zich een incident voordeed de 'blurring' ongedaan te maken. De toepassing van een dergelijke techniek had het mogelijk gemaakt om personen die de coronamaatregelen overtraden, te kunnen identificeren. Hiermee zou er nog steeds een preventieve en de-escalerende werking zijn uitgegaan van de MCA's.

Proportionaliteit

Uit paragraaf 3.4 blijkt dat camerabeelden, ongeacht of daarop incidenten waarneembaar waren, zeven dagen werden bewaard. De AP concludeert dat het bewaren van de camerabeelden niet nodig was om te bepalen welke handavingsinzet geboden was en niet bijdroeg aan de beoogde preventieve en de-escalerende werking van de MCA's, zoals beschreven in paragraaf 3.2.2. Het was daarmee niet proportioneel om alle camerabeelden standaard te bewaren. Daarnaast volgt uit paragraaf 3.3.2 dat in de praktijk niet altijd uitvoering werd gegeven aan de voorgeschreven werkwijze in het inzetkader en daarmee meer camerabeelden werden gemaakt dan nodig voor de beoogde doeleinden. Zoals beschreven in paragraaf 3.3.2 zijn er tussen 19 mei 2020 en 31 mei 2020 op meerdere dagen voor langere perioden camerabeeldengemaakt zonder een waarneembare overtreding van de noodverordening of een escalerende situatie. Ook blijkt uit paragraaf 3.3.2 dat er in deze periode camerabeelden zijn gemaakt van de openbare weg tijdens het rijden van de ene naar de andere locatie.

Rechtmatig verkregen gegevens

Uit de feiten volgt voorts dat de camerabeelden onrechtmatig zijn verkregen aangezien de politie met de inzet van de MCA's buiten de bevoegdheid is getreden die op grond van artikel 3 Politiewet bestaat. De reden hiervan is dat de inzet van het cameratoezicht met behulp van de MCA's niet als kortstondig of incidenteel was aan te merken. Dit sluit ook aan bij de conclusies die in de evaluatie zijn getrokken, namelijk dat de inzet van MCA's niet binnen de juridische kaders van artikel 3 Politiewet heeft gepast omdat het tijdelijke karakter onvoldoende in acht is genomen (zie paragraaf 3.2.3).

Uit hoofdstuk 2 en het juridisch kader volgt dat artikel 3 Politiewet alleen een grondslag kan vormen voor de inzet van camera's in het kader van de handhaving van de openbare orde, indien hiermee slechts een beperkte inbreuk op de persoonlijke levenssfeer wordt gemaakt. In de praktijk betekent dit dat voor het inzetten van cameratoezicht een concrete aanleiding moet bestaan en dat cameratoezicht hierbij slechts kortstondig mag worden toegepast. Hierbij moet met name worden gedacht aan incidenteel cameragebruik bij rellen en grootschalige ordeverstoringen.

Uit paragraaf 3.2.3 volgt dat de politie de MCA's heeft ingezet op grond van artikel 3 Politiewet. Aangezien bij vaststelling van het inzetkader was bepaald dat de MCA's voor de duur van de noodverordening zouden worden ingezet, was van meet af aan duidelijk dat deze inzet geen incidenteel of kortstondig karakter had. De MCA's, zo blijkt uit paragraaf 3.2.4 en 3.3.2, waren gedurende vijf aaneengesloten weken dagelijks tussen 12:00 en 23:00 uur beschikbaar voor inzet en het maken van camerabeelden. Uit paragraaf 3.2.4 en 3.3.1 blijkt dat de MCA's ook daadwerkelijk in de inzetperiode hebben gereiden en beelden hebben gemaakt. Uit paragraaf 3.3.2 volgt voorts dat met de MCA's camerabeelden zijn gemaakt van locaties waar geen sprake was van concrete aanleiding in de vorm van een waarneembare overtreding van de noodverordening. Er was derhalve geen daadwerkelijke ordeverstoring of vrees daarvoor.

4.4.3 Conclusie

Uit het voorgaande volgt dat er met de MCA's camerabeelden zijn gemaakt door de politie ten behoeve van de handhaving van de openbare orde. Dit is een onderdeel van de uitvoering van de politietaak en een doeleinde voor gegevensverwerking zoals geformuleerd in artikel 8, eerste lid, Wpg. De AP concludeert dat het verwerken van camerabeelden niet noodzakelijk was gelet op de beoogde doeleinden en bovenmatig was. Reeds op grond hiervan concludeert de AP dat de verwerking van camerabeelden onrechtmatig was en de korpschef in strijd met artikel 3, eerste, Wpg respectievelijk artikel 3, tweede lid, Wpg heeft gehandeld. Daarnaast concludeert de AP dat met de in dit rapport beschreven inzet van de MCA's buiten de bevoegdheid van artikel 3 Politiewet is getreden. Als gevolg hiervan heeft de korpschef camerabeelden verwerkt die onrechtmatig zijn verkregen en heeft hij daarmee in strijd met artikel 3, tweede lid, AVG gehandeld.

4.5 Het uitvoeren van een gegevensbeschermingseffectbeoordeling

4.5.1 Juridisch kader

Artikel 4c, eerste lid, Wpg bepaalt dat in het geval een soort verwerking, in het bijzonder een verwerking waarbij nieuwe technologieën worden gebruikt, gelet op de aard, de omvang, de context of doelen ervan, waarschijnlijk een hoog risico voor de rechten en vrijheden van personen oplevert, de verwerkingsverantwoordelijke voorafgaande aan de verwerking een beoordeling uitvoert van het effect van de voorgenoemde verwerkingsactiviteiten op de bescherming van persoonsgegevens.

Artikel 35, eerste lid, eerste volzin, AVG bevat een identieke verplichting voor verwerkingen van persoonsgegevens die vallen onder de reikwijdte van de AVG. In de AVG is voorts bepaald dat in het geval van stelselmatige en grootschalige monitoring van openbaar toegankelijke ruimten met name het

uitvoeren van een GEB is vereist.¹²⁴ Uit overweging 89 en 91 van de AVG volgt voorts dat ook het gebruik van nieuwe technologieën aanleiding kan geven voor de noodzaak een GEB uit te voeren.

De AP heeft bij besluit een lijst van verwerkingen van persoonsgegevens vastgesteld waarvoor een GEB vereist is. Uit dit besluit volgt dat een GEB vereist is voor (vast en flexibel) cameratoezicht, omdat hierbij sprake is van grootschalige en/of stelselmatige monitoring van openbaar toegankelijke ruimten.¹²⁵

In de richtsnoeren van de European Data Protection Board (hierna: "EDPB") inzake gegevensbeschermingseffectbeoordelingen is aangegeven dat er bij stelselmatige monitoring persoonsgegevens worden verzameld in omstandigheden waarin de betrokkenen mogelijk niet weten dat gegevens worden verzameld en hoe deze worden gebruikt. Bovendien kan het voor personen onmogelijk zijn om te voorkomen dat zij in een openbare (of openbaar toegankelijke) ruimte aan een dergelijke verwerking worden onderworpen.¹²⁶ Daarnaast is in de genoemde richtsnoeren aangegeven dat innovatief gebruik of innovatieve toepassing van nieuwe technologische of organisatorische oplossingen een criterium vormt dat moet worden meegewogen bij de beoordeling of een verwerking leidt tot een waarschijnlijk hoog risico voor de rechten en vrijheden van personen.¹²⁷

Hoewel noch het besluit van de AP, noch de genoemde richtsnoeren van de EDPB expliciet van toepassing is verklaard op verwerkingen die vallen onder de reikwijdte van de Richtlijn en daarmee de Wpg, stelt de AP zich niettemin op het standpunt dat dezelfde begrippen in de AVG en de Richtlijn zoveel mogelijk op dezelfde, coherente wijze moeten worden uitgelegd. Het gaat immers om één coherent Europees stelsel van gegevensbescherming dat in onderlinge samenhang moet worden gezien.

Dit standpunt sluit aan bij het advies van de Artikel 29 Werkgroep inzake de conceptversie van de Richtlijn. Hieruit volgt dat de AVG en de Richtlijn als een geheel dienen te worden beschouwd, zodat er voldoende samenhang is tussen beide teksten. Ook wordt de aanbeveling in herinnering gebracht dat er voor moet worden gezorgd dat de kernelementen van beide teksten samenhangend zijn en op uniforme wijze worden uitgelegd, ongeacht het gekozen rechtsinstrument, zodat verwarring en overlapping en bijgevolg de aantasting van het gewaarborgde beschermingsniveau aan personen worden vermeden. Er moet met name samenhang zijn tussen de omschrijvingen, beginselen, plichten, rechten van personen en bevoegdheden van de toezichthoudende autoriteit en de uitzonderingen in de Richtlijn moeten beperkt zijn tot wat strikt noodzakelijk is.¹²⁸

Gelet op het voorgaande zullen het besluit van de AP en de richtsnoeren van de EDPB ook betrokken worden bij de beoordeling of een GEB vereist was voor het cameratoezicht met behulp van de MCA's.

¹²⁴ Artikel 35, tweede lid, sub c, AVG.

¹²⁵ Stcrt. 2019, 64418, onder punt 9 en 10. <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/sites/default/files/atoms/files/stcrt-2019-64418.pdf>

¹²⁶ Richtsnoeren voor gegevensbeschermingseffectbeoordelingen en bepaling of een verwerking "waarschijnlijk een hoog risico inhoudt" in de zin van Verordening 2016/679 (WP 248 rev.01), p. 11.

¹²⁷ Richtsnoeren voor gegevensbeschermingseffectbeoordelingen en bepaling of een verwerking "waarschijnlijk een hoog risico inhoudt" in de zin van Verordening 2016/679 (WP 248 rev.01), p. 11.

¹²⁸ Advies 03/2015 inzake de ontwerprichtlijn betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, en betreffende het vrije verkeer van die gegevens (WP 233), p. 4-5.

4.5.2 Beoordeling

Zoals volgt uit het juridisch kader zal hierna worden beoordeeld of het uitvoeren van een GEB vereist was en zo ja, of deze voorafgaand aan de verwerking van camerabeelden is uitgevoerd.

Waarschijnlijk hoog risico

Uit de feiten blijkt volgens de AP dat in de onderhavige zaak sprake is van een innovatieve toepassing van nieuwe technologische of organisatorische oplossingen. Gelet op de aard, de omvang, de context en de doelen van de verwerking van camerabeelden met behulp van twee MCA's, leverde de verwerking waarschijnlijk een hoog risico op voor de rechten en vrijheden van personen.

Nieuwe technologie

Allereerst volgt uit paragraaf 3.3.1 dat op het dak van de twee MCA's camera's waren gemonteerd waarmee 360 graden camerabeelden konden worden gemaakt. Deze camera's waren bedoeld om een goed beeld met voldoende detail te geven tot 10 meter rondom het voertuig. Zelfs bij een snelheid van 50 km/h zouden deze camera's scherpe beelden maken. Tevens volgt uit deze paragraaf dat met de camera's personen, waaronder ook kinderen, herkenbaar in beeld werden gebracht. Hoewel de techniek van het maken van 360 graden camerabeelden op zichzelf niet nieuw is, is het gebruik van dergelijke camera's op rijdende auto's om daarmee beelden van personen te maken een innovatief gebruik van deze technologie. Anders dan bijvoorbeeld het gebruik van 360 graden camera's bij vast cameratoezicht of op een mobiele mast, maakt het gebruik van dergelijke camera's op een rijdende auto het bijvoorbeeld mogelijk om personen te volgen en daarvan camerabeelden te maken.

Aard en omvang

Daarbij komt dat deze camera's werden ingezet voor stelselmatige monitoring van de openbare ruimte. Uit paragraaf 3.2.1 blijkt immers dat de twee MCA's waren bedoeld voor inzet zolang de noodverordening van kracht was. Daarmee was de voorgenomen verwerking vanaf het begin bedoeld om over een langere periode camerabeelden te maken. Uit paragraaf 3.2.4 volgt dat de MCA's vanaf 26 april 2020 gedurende vijf aaneengesloten weken zeven dagen per week tussen 12:00 uur en 23:00 uur beschikbaar waren voor inzet en het maken van camerabeelden. Uit paragraaf 3.2.4 en 3.3.1 volgt voorts dat de MCA ook daadwerkelijk tijdens de inzetperiode hebben gereden en camerabeelden hebben gemaakt. Met de MCA's werden onder andere camerabeelden gemaakt in woonwijken, winkelgebieden, parken, recreatiegebieden en bij stranden. Dit samenstel van feiten leidt tot de conclusie dat bij de voorgenomen verwerking sprake was van stelselmatige monitoring van de openbare ruimte. Gelet op de gevoelige aard en de omvang van het stelselmatig monitoren van de openbare ruimte resulteerde het verwerken van camerabeelden waarschijnlijk in een hoog risico voor de rechten en vrijheden van personen.

Context en doelen

Voorts dragen de context waarin en het doel waarvoor de camerabeelden werden gemaakt bij aan een verhoogd risico voor de rechten en vrijheden van personen. Het doel van het maken van de camerabeelden was immers gelegen in de efficiëntere en gerichtere handhaving van coronamaatregelen in de noodverordening door handhavers en politie. Uit paragraaf 3.3.1 volgt dan ook dat werd beoogd om personen te identificeren en dat een overtreding van de noodverordening kon leiden tot het opleggen van een boete. Daarnaast werden de camerabeelden niet enkel live uitgekeken zoals beschreven in paragraaf 3.4.1., maar ook verder verwerkt. Uit paragraaf 3.4.2 volgt dat de camerabeelden konden worden doorgezonden naar andere politielocaties. Verder blijkt uit paragraaf 3.5 dat werd beoogd om de

camerabeelden die werden gemaakt met de MCA's standaard zeven dagen te bewaren. In geval van een incident konden de camerabeelden door de politie langer worden bewaard en gebruikt.

Voorafgaand aan de verwerking

Het voorgaande betekent dat de korpschef verplicht was om voorafgaand aan de voorgenomen verwerking van camerabeelden een beoordeling uit te voeren van het effect op de bescherming van persoonsgegevens. Uit paragraaf 3.6 blijkt dat na vragen van de AP en de gemeenteraad aan de gemeente Rotterdam, de politie samen met de gemeente Rotterdam heeft besloten een GEB uit te voeren. Zoals beschreven in paragraaf 3.6 is deze GEB op 26 mei 2020 afgerond. Daarmee is nagelaten om voorafgaand aan de voorgenomen verwerking van camerabeelden met de MCA's een GEB uit te voeren.

4.5.3 Conclusie

De verwerking van camerabeelden gemaakt met de MCA's betrof een verwerking van politiegegevens met waarschijnlijk een hoog risico voor de rechten en vrijheden van personen. Dit betekent dat voorafgaand aan de voorgenomen verwerking van camerabeelden een GEB had moeten worden uitgevoerd. Nu dit is nagelaten, heeft de korpschef in strijd gehandeld met artikel 4c, eerste lid, Wpg.

4.6 Duur en omvang van verwerkingen

4.6.1 Duur van de verwerking van camerabeelden

Zoals volgt uit paragraaf 3.2.4 zijn de MCA's na goedkeuring van het inzetkader op 26 april 2020 gaan rijden, gedurende de periode waarin de noodverordening van kracht zou zijn. Uiteindelijk zijn de MCA's voor vijf aaneengesloten weken beschikbaar geweest voor inzet en het maken van camerabeelden. De inzet van MCA's en het maken van camerabeelden heeft daarmee plaatsgevonden tussen 26 april en 1 juni 2020.

4.6.2 Omvang van de verwerking van camerabeelden

Uit paragraaf 3.2.4 en 3.3.1 volgt dat de MCA daadwerkelijk tijdens de inzetperiode hebben gereden en camerabeelden hebben gemaakt. Zoals beschreven in paragraaf 3.2.4 konden de twee MCA's in principe zeven dagen per week tussen 12:00 en 23:00 uur ingezet worden en camerabeelden maken. Zoals blijkt uit paragraaf 3.3.2 werden de MCA's zonder concrete aanleiding ingezet om camerabeelden te maken bij aangewezen locaties en gebieden, maar ook in opvolging van concrete meldingen over overtredingen van de noodverordening. Uit paragraaf 3.3.2 volgt voorts dat in het inzetkader werd voorgeschreven om ter plaatse slechts camerabeelden te maken, indien een overtreding van de noodverordening waarneembaar was en zolang als nodig om een goed beeld van de situatie te krijgen. Bij een escalerende situatie konden er langer camerabeelden worden gemaakt, namelijk van de inzet van eenheden. Zoals beschreven in paragraaf 3.3.2 werden deze instructies in de praktijk niet altijd opgevolgd, waardoor langer camerabeelden werden gemaakt en van meer situaties dan toegestaan op basis van het inzetkader. Volgens de gevorderde en uitgekeken camerabeelden heeft dit in de periode van 19 mei tot 31 mei 2020 in ieder geval plaatsgevonden op 20, 29 en 31 mei 2020.

5. Eindconclusie

Op grond van de bevindingen van het onderzoek concludeert de AP dat de korpschef, als verwerkingsverantwoordelijke voor de verwerking van politiegegevens bij de politie, in de periode van 26 april 2020 tot en met 31 mei 2020 politiegegevens heeft verwerkt in strijd met artikel 3, eerste en tweede lid, Wpg, door politiegegevens te verwerken die niet noodzakelijk waren voor de uitvoering van de politietaak, bovenmatig waren en onrechtmatig waren verkregen.

Daarnaast concludeert de AP dat de korpschef, als verwerkingsverantwoordelijke voor de verwerking van politiegegevens bij de politie, in de periode voorafgaand aan 26 april 2020 heeft gehandeld in strijd met artikel 4c, eerste lid, Wpg, door voorafgaand aan de voorgenomen verwerking van politiegegevens na te laten een gegevensbeschermingseffectbeoordeling uit te voeren, terwijl die verwerking waarschijnlijk een hoog risico voor de rechten en vrijheden van personen inhield.

Dit rapport is opgemaakt te Den Haag op 26 november 2021

w.g.

mr. drs. G.N.J.A. Bukkems
Directeur Klantcontact en Controlerend Onderzoek

